

Valiukenas M.
6140 So. Tripp Ave.
Chicago, IL 60629

DIRVA

Posianis sėmua
Kazimieras ir Sofija
Aleksandras, Bronislovas
Jonas, Juozas, Vytautas, Jod.
ryga istreniti; Altajis 1961m.

SECOND CLASS USPS 157-580

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXVIII NOVEMBER – LAPKRIČIO 18 1993 Nr. 44

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Lietuvos nacionalinė
M.Mažvydo biblioteka

Kaip aukštos liepos augalotos –
Tai tu, sūneli, toks buvai
Ir tėviškėj, po baltom vyšniom,
Pačioj jaunystėj žuvai...

Dzūkų partizanų daina

DAINAVOS KARŽYGIŲ PANTEONAS

Antanina Garmutė

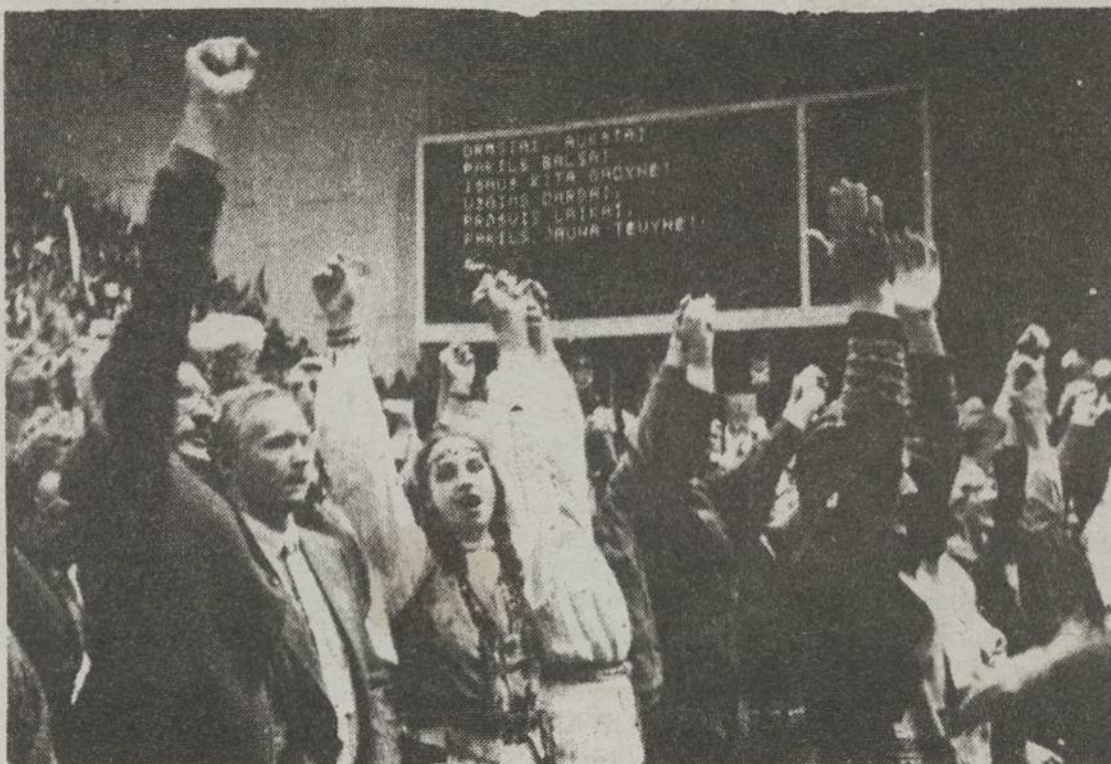
Kai nuo aukšto Merkinės piliakalnio žvelgi į nepaprasto grožio, rudens varšomis iškaišytus Nemuno ir Merkio slėnius, širdį užlieja ne kartą patirtas atradimo džiaugsmas. Gimtinė! Tėviškė! Čia mūsų šaknys nu-eina į žemę. Pačia giliausia, pačia tauriausia prasme.

Dar nespėjo samanomis apželti gyvoji praeitis. Kaip devintoji banga kilo dzūkai žiūbūtinėn kovon prieš raudonąjį okupantą. Ne didžia-laukiai, ne dvarponiai, o vargani šilų žmoneliai gynė Tėvynę. Jų kūnais buvo nukloti Merkinės ir Alytaus, Daugų ir Varėnos aikščių istoriniai grindiniai, menantys kryžiuočių ir švedų, lenkų ir maskolių antplūdžius ir skriaudas. Raudonieji barbarai – tie, kurie, dzūko žodžiais tariant, išlaisvino Lietuvą nuo Lietuvos – stengėsi, kad istorija nesu-žinotų Dainavos karžygių vardų: ant šešių šimtų parti-zanų kaulų bolševikai, su-stumde žmonių palaikus buldozeriais, įsirengė mo-kyklinį stadioną. Istorija nemėgsta pajuokos. Ir šian-dien čia turime unikumą – bene vienintelį pasaulyje stadiono formos Kryžių kalną. Partizanams: tėvams ir broliams, sūnums ir duk-

roms, tauriems kitų tautybių bendražygiams, žinomiems ir nežinomiems Tėvynės vaikams.

1993 m. spalio 10 d. Dainavos Karžygių Panteo-ne buvo šventinami koply-čios pamatai ir nauji kry-žiai. Nežiūrint darganoto oro, iškilmės vyko visą dieną.

Į Dainavos partizanų šventę suplaukė ne tik dau-gybė žmonių iš Pietų Lie-tuvos, bet ir gausūs svečiai iš Vilniaus, Kauno ir toli-mesnių vietovių. Sausa-kimšoje vidurinės mokyklos salėje kalbėjo išlikę gyvi partizanai, jų rėmėjai ir sve-čiai. Veikė išpūdinga šios tematikos fotografijų paroda. Naują dainą, skirtą parti-zanams, teksto žodžius suradę laikraštyje "Tremti-nys", dainavo Varėnos cho-ristai. (Jiems nuoširdus au-torės ačiū!). Istorinėje Mer-kinės bažnyčioje, statytoje dar Vytauto ir Jogailos lai-kais, Šv. Mišias už partiza-nus atnašavęs monsinjoras Alfonsas Svarinskas pabrė-žė, jog ilgaamžės priespau-dos metais lietuvių kančios simbolis buvo rūpintojėlis. Dabar gi, iškovoję Nepri-klausomybę, turime labiau akcentuoti Prisikėlusį Kris-tų. Savo kasdienybėje – ne-paliaujamai skatinti dvasinį

Sąjūdis – tai kaip jaunystė... Momentas iš Sąjūdžio steigiamojo suvažiavimo 1988 m. "Amžiaus" nuotr.

tautiečių atgimimą bei pra-rastų moralinių vertybių at-statymą. Nedarykime lem-tingų klaidų – pateisinkime Tautos didvyrių auką!

Iš bažnyčios iškilmų procesija nuvingiavo per miestelį senųjų Merkinės kapinių link. Jų pašlaitėje apjuosėme Partizanų Kryžių kalną. Centre – pilko beto-no blokai, sudėti į būsimos koplyčios pamatus. Šventi-nimo apiegas atliko Merki-nės klebonas Rokas Puzo-nas. Pažymimojo momento svarbą įprasmino raštiška Atmintinė ainiams, kuri da-lyvių akivaizdoje, sandaria-me inde, buvo įmontuota į koplyčios pamatus. Skam-bėjo tremtinių atliekamos patriotinės dainos ir gies-mės. Po to, su pakilia nuo-taika, dzūkai lankė savo ar-timųjų kryžius. Puošė juos gėlėmis. Degino žvakutes. Meldėsi.

(Nukelta į 3 psl.)

AMBASADORIUS S. LOZORAITIS IŠVYKSTA Į ROMĄ

Lapkričio 11 d. ambasadorius Stasys Lozoraitis su žmona Daniela išvažiavo iš Washingtono į Romą, kur p. Lozoraitis pradės eiti Lietuvos ambasadoriaus Italijoje pareigas.

Antradienį, lapkričio 9 d., JAV Valstybės departamente įvyko Ambasadoriui skirtas pagerbimas. Jame dalyvavo aukšti JAV Valstybės departamento pareigūnai ir, šalia S. Lozoraičio, trys ambasadoriai – Estijos ir Latvijos ambasadoriai JAV-oms ir JAV ambasadorius Lietuvai. Atsisveikinimo žodį tarė Valstybės de-partamento sekretoriaus pavaduotojas Europos ir Kanados reika-lams Alexander Vershbow. Jis S. Lozoraičiui įteikė padėkos raštą, pasirašytą Valstybės sekretoriaus Warren Christopher (dedamas teksto vertimas).

Kol naujasis Lietuvos ambasadorius JAV-oms Alfonsas Eidintas atvyks į Washingtoną ambasados reikalus nuo lapkričio 12 d. tvarkys laikinasis reikalų patikėtinis Jonas Paslauskas.

Jungtinių Amerikos Valstijų Valstybės Departamentas PADĖKOS RAŠTAS AMBASADORIUI STASIUI LOZORAIČIUI

Ambasadoriui Stasiui Lozoraičiui su dideliu susižavėjimu bei gilia padėka už pasiaukojantį darbą puoselėjant demokratiją bei tarptautinę pagarbą laisvei per daugiau nei pusę amžiaus išskir-tinės tarnybos tiek esant humanistu, tiek ir vyresniuoju Lietuvos diplomatų korpuso nariu. Remdamas laisvą, nepriklausomą Lietuvą per tamsiausius Sovietų okupacijos metus, o taip pat per triumfuojantį Lietuvos grįžimą į demokratinį tautų šeimą, Jūs su užsidedimu diegėte tai Amerikos ir tarptautinės visuomenės sąmo-nėje. Mes didžiai įvertiname Jūsų profesionalumą garbingoje vi-suomeninėje tarnyboje, turinčioje tradicijas Jūsų šeimoje. Mes taip pat pagerbiame Jūsų nenugalimą pasiaukojimą žmogaus teisių sampratai, kuomet rizikavote savo asmeniniu gyvenimu ir laisve. Jūsų drąsa ir puikus darbas yra tikro patrioto ir pasaulio piliečio pavyzdžiai.

Warren Christopher
Valstybės Sekretorius

(Papildomai žiūr. psl. 5)

LIETUVOS – RUSIJOS SANTYKIŲ LABIRINTAI

Lapkričio 2 įvykusiame susitikime Rusijos Federa-cijos URM informacijos ir spaudos departamento di-rektoriaus pavaduotojas M. Demurinas pakomentavo lapkričio 1 Rusijos URM įteiktą notą Lietuvos Res-publikos ambasadai Mask-voje. M. Demurinas pareiškė, kad Rusija tikisi, jog Lietuva atšauks Rusijos – Lietuvos santykius kompli-kuojančias priemones, ku-

rios apsunkina tranzitinių krovinių gabenimą tarp Ka-raliaučiaus srities ir kitų Rusijos dalių. "Tuomet Ru-sijai nereikės imtis adekva-čių priemonių savo ekono-miniams interesams ginti", – sakė Rusijos URM parei-gūnas. Jis taip pat pabrėžė, jog Rusijos krovinių tran-zitui į Karaliaučiaus sritį nepagrįstai įvestos įvairios rinkliavos daro žalą Kara-liaučiaus ekonomikai.

Lankomi tėvų ir brolių – partizanų kryžiai Merkinėje. Pirmasis kairėje Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos prezidentas Balys Gajauskas. Antaninos Garmutės nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• PASLAPTINGOS DERYBOS MASKVOJE IR NIDOJE.

Praėjusį savaitgalį įvykusį Algirdo Brazausko vienos dienos vizitą į Maskvą Vytautas Landsbergis pavadino paslaptine kelione. Šį vertinimą spaudą įvertino kaip gana taiklų.

Nei Brazausko susitikimas su Rusijos Prezidentu Borisu Jelcinu, nei jį lydėjusių kai kurių ministrų, tarp jų ir užsienio reikalų, pokalbiai su kolegomis neįnešė nieko naujo į Lietuvos ir Rusijos santykius, gal net padarė juos paslaptingesnius. Aukštoji delegacija parsivežė atgal nepasirašytų bene 10 sutarčių, pirmiausiai labai svarbių Lietuvai prekybinių ir ekonominių. Atrodo, Brazauskas nekėlė ir atlyginimo už sovietų kariuomenės padarytos žalos Lietuvai klausimo. Visos šios problemos atidėtos iki Rusijos premjero Viktoro Černomyrdino vizito į Lietuvą, kuris turėtų prasidėti lapkričio 15 dieną.

Praėjus dviem dienoms po Algirdo Brazausko vizito į Maskvą, taip pat gana netikėtai ir paslaptinai Nidoje susitiko Rusijos pirmasis vicepremieras Vladimiras Šumeika ir Lietuvos ministras pirmininkas Adolfas Šleževičius. Paaiškėjo, kad susitikime buvo svarstytas Rusijos karinio tranzito per Lietuvą į Karaliaučiaus sritį sutarties projektas.

Dėl to triukšmą sukėlė buvęs užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas. Sutartis, jeigu būtų pasirašyta, sakė jis, sukeltų didelį pavojų Lietuvos saugumui. Lietuva iš esmės būtų surišta su NVS gynybine sistema. Eksministras siūlė, kad būtų tariamasi ir dėl Karaliaučiaus srities demilitarizavimo, šiuo klausimu Lietuvai būtinos tarptautinės garantijos. Lygiagrečiai Lietuva turėtų kelti klausimą dėl integravimosi į NATO bei kitas kolektyvinio saugumo sistemas.

• **ALGIRO BRAZAUSKO VIZITAS Į KINIJĄ.** Antradienį oficialių penkių dienų vizitą Kinijoje pradėjo Prezidentas Algirdas Brazauskas. Jį lydi Užsienio reikalų, Susisiekimo bei Pramonės ir prekybos ministrai, taip pat apie 30 verslininkų. Prezidentas pirmą kartą išsivežė ir didelę grupę žurnalistų.

Pranešama, kad Lietuvos Prezidentui parodytas didelis dėmesys. Jo garbei centrinėje Pekino aikštėje salituota nacių salve, Lietuvos Respublikos vadovą priėmė Kinijos Liaudies Respublikos pirmininkas Džangas Džeminas ir premjeras Li Penas.

Kinijos vadovai sakė, jog Kinija norėtų, kad Lietuva taptų klestinčia valstybe, stabilizuojančia padėtį Baltijos regione. Jie remia ir skatina tas firmas, kurios steigis su Lietuva bendras įmones. Kinija norėtų prekiauti už valiutą ir mainytis prekėmis.

Brazauskas ELTOS korespondentui pasakė, kad iš Kinijos galima tikėtis paramos Lietuvai tarptautinėse organizacijose. Kiniečiai planuoja nutiesti geležinkelį nuo Pietų Kinijos jūros iki Kazachstano sostinės ir gabenti prekes iki Baltijos šalių uostų. Juos pirmiausiai domina galimybės prekiauti su Vakarais per Klaipėdos uostą.

• **SEPTYNI KRYŽIAI SAUGO MEDININKŲ AUKŲ ATMINIMĄ.** Medininkuose atidengtas paminklas 1991 metų vasarą čia žuvusiems septyniems Lietuvos muitininkams ir policijos pareigūnams. Jie buvo nužudyti anksti rytą sargybos namelyje. Lietuvos prokuratūra turi įrodymų, kad tai padarė tuometinės Sovietų Sąjungos specialios paskirties milicijos dalinys, dislokavęsis Rygoje.

Paminklą sudaro granito sarkofagas ir viršum jo iškilę septyni baltos marmuro kryžiai. Jį sukūrė architektai Algimantas Šarakauskas ir Rimantas Buivydas. Paminklą pašventino vyskupas Juozas Tunaitis. Atidarymo iškilmėse kalbėjo Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas, vidaus reikalų ministras Romasis Vaitiekūnas, kiti valstybės pareigūnai. Medininkų aukos palaidotas Vilniaus Antakalnio kapinėse.

VĖL SKANDALAS, IR VĖL DĖL SAVANORIŲ. Vėlinių išvakarėse visą Lietuvą sukrėtusi žinia apie šešiolikametės mergaitės mirtį miške prie Kauno vėl apnuogino Savanoriškos krašto apsaugos (SKAT) problemas. Mergaitė buvo nušauta, kaip teigiama, atsitiktiniu šūviu iš automato name, kuriame šventė vieno savanorio gimtadienį. Tas nuošaliai stovintis namas buvo iš tarnybos pabėgusių savanorių būstinė.

Rugpjūčio ir rugsėjo mėnesiais į miškus buvo pasitraukę apie pusantro šimto ginkluotų savanorių, daugiausiai kaimiečių. Jie sakėsi protestuojantys prieš socialinį neteisingumą jų atžvilgiu, reikalavo padidinti atlyginimus, kaltino vyriausybę ketinimu sunaikinti krašto apsaugos struktūras. Po ilgų derybų su Seimo ir vyriausybės nariais didžioji pasitraukusiųjų dalis sugrįžo į dislokacijos vietas. Dėl šio incidento atsistatydino Krašto apsaugos ministras Audrius Butkevičius ir SKATO štabo viršininkas Jonas Gečas. Tačiau dalis savanorių vis dar slapstosi. Kiek – nežinoma.

Su SKATO kuopų vadais buvo susitikęs Algirdas Brazauskas. Apie susitikimo detales visuomenei nepranešta. Joje vis labiau įsivyrąja nuomonė, kad savanoriai sunkiai valdomi.

Savanoriškai krašto apsaugos tarnybai priklauso apie 14 tūkstančių žmonių. Visi jie ginkluoti. Kaip pripažino Seimo narys Nikolajus Medvedevas, jų veiksmus sunku kontroliuoti.

Nikolajaus Medvedevo duomenimis, Lietuvoje iš viso yra apie 150 tūkstančių lengvųjų ginklų, – šautuvų, automatų, pistoletų. Trečdalis jų įsigyta nelegaliai, o dar pusė šio kiekio apskritai neregistruota.

Kanados rinkimai

Daug, daug metų Kanados sostinėje sėdėjo arba liberalų partijos vyriausybė arba pažangieji konservatoriai. Paskutiniai spalio 25 dienos balsavimai sudavė konservatoriams tikrai nelauktą smūgį. Kanados parlamente yra 295 atstovai. Paskutiniuosius devynerius metus vyriausybę sudarė premjero Brian Mulroney vadovaujama konservatorių partija, 1988 metų rinkimuose pravedusi į parlamentą 170 atstovų. Po dviejų rinkimų konservatorių valdymui atėjo lemtingi šių metų balsavimai, kuriuose partija su nauja kandidate į premjero vietą Kim Campbell skandalingai rinkimus pralaimėjo ir Kanados seime dabar liko tik du konservatorių atstovai.

Net ir rinkimus laimėję liberalai neslepia, kad jie nesitikėjo tokios pergalės. Liberalų partija, seime turėjusi po 1988 metų balsavimų 82 seimo narius, dabar turi 177.

Daug konservatoriams pakenkė dvi naujos politinės partijos. Viena prancūziškojo Quebeco "Bloc Quebecois", laimėjusi 54 seimo vietas ir vakarinėje Kanadoje įsisteigusi nauja Reformų partija, pravedusi į parlamentą 52 atstovus.

Tradicinė trečioji didžioji Kanados politinė partija, naujieji demokratai, irgi vadovaujami energingos moteriškės, kaip ir konservatoriai, geriau pasirodė tik šiaurinėje Jukono teritorijoje, prie Aliaskos sienos. Paskutiniame seime naujieji demokratai turėjo 43 vietas, o dabar turės – 9.

Pralaimėjusios rinkimus partijos jau planuoja "Atgimimo" žygius. Birželio mėnesį konservatorių vadovybę perėmusi Kim Campbell, teisininkė iš Britų Kolumbijos provincijos, pati pralaimėjo savo vietą parlamente, kur ji buvo Vancouverio atstovė. Naujųjų demokratų

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

pirmininkė Audrey McLaughlin, kandidatė Jukono teritorijoje, seime pasiliko, tačiau Kanados kairieji jau dairosi naujo vado.

Komentatoriai klausia, kodėl toks staigus posūkis? Atsakymas – ekonominiai sunkumai, nedarbas, siekias apie 12% dirbančiųjų, ir nežinia, ką pasirinks Kanados prancūzai: ar žalingą pasitraukimą iš Kanados federacijos ar nevaisingą tolimesnį bendradarbiavimą su Ottawa.

Kas pirsks Lenina?

Spalio mėn. pradžioje Maskvoje nuo Lenino mauzoliejaus dingo ten stovėjusi karinė sargyba, pats mauzoliejus buvo užrakintas. Užsienio svečiai labai mėgdavo stebėti tos sargybos pasikeitimo ceremonijas, turistai fotografuodavo žąsies žingsniais žygiuojančius karininkus, o prie mauzoliejaus durų vis stovėdavo eilės žmonių. Ką Rusijos valdžia darys su bolševikų valdžios steigėju? Lenino našlė sakydavo, kad jos vyras niekad nenorėjęs nei to raudono granito mauzoliejaus nei balzamavimo. Jis norėjęs ramiai gulėti Petrapilio kapinėse šalia savo motinos, tik Stalinas sugalvojęs tokią pagerbimą Maskvos Raudonojoje aikštėje.

Vakaruose dar neseniai buvo vežiojama sena Egipto karalaičio mumija kurios pažiūrėti susirinkdavo minios bilietus perkančių žmonių. Vokietijoje Koelno mieste jau atsiradęs biznierių Pal Berkovics, kuris pasiūlęs Jelcino vyriausybei 609,000 dolerių už Lenino kūną. Suprasdamas, kad daug rusų pasipiktintų tokia prekyba ir toks biznis galėtų pačiam Jelcinui pakenkti, Berkovics pasiūlęs pavežio-

ti Lenino kūną po visą pasaulį, kad žmonės galėtų pasižiūrėti, kaip atrodė revoliucijos vadas. Po tos kelionės, jo kūnas būtų palaidotas Koelno mauzoliejuje, kurį žada pastatyti biznierių Berkovics, tuo pačiu bandydamas įsiamžinti ir pats, kaip Lenino globėjas.

Nepasivysime Italijos

Laiškuose iš Lietuvos ir spaudoje dažnai minimas "mafijos" vardas. Įtariama, kad Tėvynėje veikia gerai susiorganizavusios nusikaltėlių gaujos, prieš kurias teisingumo organai bejėgiai.

Prieš šešis mėnesius Italijoje buvo pradėta vyriausybės akcija prieš ten veikiančią mafiją. Neseniai suimti septyni Sicilijos teisėjai, pasodinta kalėjiman daug policijos tarnautojų, pašalinta iš tarnybų daug valdininkų, bankininkų, karininkų ir net slaptosios žvalgybos pareigūnų, spauda kelia pavardes net buvusių ministrų ir aukštų valdžios tarnautojų. Skelbiamos reformos, sudaromos komisijos, tačiau dažnai iškyla įrodymai, kad ir patys reformatoriai ar teisingumo komisijų nariai yra buvę kyšininkai, patys palaikę glaudžius ryšius su nusikaltėliais mafiozais. Keli įtariamieji, paaiškęjus jų prasižengimams, jau nusižudė. Kiti ėmė bendradarbiauti su teisingumo įstaigomis, atskleisdami dar nežinomus faktus, įveldami dar daugiau įtariamųjų.

Italai pasiilgę pastovių ir korupcijos nepalietų vyriausybių, vadina teisingumo ieškančias įstaigas "mani pulite" – "švariomis rankomis". Kartu po ilgesnių investigacijų jau pradeda viešpatauti apatija ir įsitikinimai kad tokių "švarių rankų" Italijoje nedaug, ypač kai paaiškėjo, kad visokiose finansinėse apgavystėse įsivėlę ir žurnalistai bei labai populiarūs futbolo klubai bei žaidėjai.

Amerikoje labai populiari, Kalifornijoje ir Floridoje didžiausią pelną daranti Disney Land bendrovė vėl paskelbė, kad Prancūzijoje įsteigta "Euro Disney" pramogų vietovė toliau neša nuostolius. Teks iš darbo atleisti dar 950 darbininkų. Šiais metais nuostoliai sieks 310 mil. dolerių, geriau sakanant. 1.8 milijardo prancūzų frankų. Jau tik ši pramogų

(Nukelta į 5 psl.)

• **PASKELBTAS KANDIDATAS Į LIETUVOS BANKO VADOVUS.** Prezidentas Algirdas Brazauskas pasiūlė Seimui patvirtinti Lietuvos banko valdybos pirmininku 36 metų finansininką Kazį Ratkevičių. Prezidento teikimą šiandien pradėjęs svarstyti Seimas šį klausimą perkėlė į komitetus. Dėl Banko pirmininko bus balsuojama ne anksčiau kaip lapkričio 22 d.

Ratkevičius yra Lietuvos valstybinio komercinio banko pirmininko pavaduotojas. Prieš tai jis keturis metus buvo Lietuvos banko valdybos pirmininko pavaduotojas. Iš šių pareigų Ratkevičius atsistatydino šiemet pavasarį kartu su valdybos pirmininku Viliumi Baldišium.

Kazys Ratkevičius stažavo Jungtiniame Vienos institute ir Italijos komerciniuose bankuose.

• **KYLA INFLIACIJOS KREIVĖ.** Spalio mėnesį infliacija Lietuvoje buvo 7,3 procento, pranešė Statistikos departamentas. Nuo rugpjūčio, kai kainų kilimo tempai buvo mažiausi šiais metais ir infliacija tesiekė 0,9 procento, jos lygis palaipsniui vėl auga. Rugsėyje infliacija buvo 4,2 procento.

Spalio mėnesį kainų ir paslaugų kilimą labiausiai lėmė 18,9 procento pabrangusios paslaugos bei 9,2 procento pakilusios maisto produktų kainos. Avalynė pabrango per mėnesį 14,4 procento, drabužiai – 8,3 procento. Smarkiai pabrango ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikų drabužiai.

ELTA (B.B.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS
DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. •
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.
Prenumerata metams \$30.00, pusė metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį
metams \$100.00 pusė metų \$55.00 • Atskiros numerio kaina 65 centų • Straipsniai
pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos
nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Lapkričio 23-ji –

75 METAI LIETUVOS KARIUOMENEI

Juozas Žygas

Ši data turėtų būti vi-
siems lietuviams artima ir
brangi. Nes tada, 1918-tai-
siais, vien tik paskelbti Va-
sario 16-tos d. Nepriklau-
somybės atstatymo aktą ne-
užteko – tą nepriklausomy-
bę reikėjo dar ir ginklu ap-
ginti. Nepriklausomybę pa-
skelbus, krašte dar šeimi-
ninkavo vokiečių kariuome-
nė. Vokiečiai, kaip įmany-
dami, Valstybės tarybos
darbą visaip trukdė. Orga-
nizavosi negausūs savano-
rių būreliai, bet trūko vadų,
ginklų ir net aprangos. Tad
iš pradžių dėvėjo tokius rū-
bus, kokiais iš kaimo atėjo.

Kalbant, apie tuos pir-
muosius savanorius, turėtu-
me sugrįžti į tolimą praeitį,
į 1918 metus. Mums dabar,
atrodo, Lietuvos ir tėvynės
sąvokos labai aiškios. Bet
tais laikais, tėvynės sąvoka
buvo dar labai miglota.
Daugeliui kaimo bernelių,
jų pasaulis buvo tik keletas
gretimų kaimų ir bažnyt-
kaimis, kur į bažnyčią ar į
atlaides nueidavo. O visa
kita – tai jau buvo tolimas ir
labai svetimas pasaulis.
Tad tie, kurie, gal klumpėti
ar su batais per pečius per-
mestais,ėjo kažkur į sava-
norių susirinkimo punktus
nebuvo tik eiliniai kaimo
žmonės. Nors daugelis jų
gal tebuvo mažaraščiai, ta-
čiau jie buvo tie, kurie matė
prisikeliantios Lietuvos vi-
ziją irėjo ją ginti. Jeigu jų
nebūtų buvę, tai ta vizija ir
būtu telikusi tik vizija.
Mes, kurie esame po platųjį
pasaulį išblaškyti, turime
juos su pagarba ir dėkingu-
mu prisiminti.

Jeigu jie nebūtų tuomet
išėję, tai Lietuva tebutų bu-
vusi, tik dalis bendros su
Gudija respublikos. Tad
jeigu mes esame tokie, ko-
kie esame – tai tik dėka jų,
kurie tuomet palikę savo so-
dybas, išėjo tėvynės ginti!

Ginkluotų pajėgų organiza-
vimas, buvo sunkus ir kom-
plikuotas, kadangi kariuo-
menės organizavimą ne tik
vokiečiai, bet ir patys lietu-
viai kliudė. Tai nebuvo
bloga valia, bet vyriausybė-
je buvo ir tokių, kurie paci-
fistines pažiūras turėjo.

Pirmoji Lietuvos vyriausybė
buvo sudaryta tik 1918
m. lapkričio 11 d., kurioje
ministru pirm. ir krašto ap-
saugos minist. buvo prof. A.
Voldemaras. Teko skaityti,
kad jis karinių pajėgų orga-
nizuoti neskubėjo, nes tikė-
jo, kad Lietuvai paskelbus
neutralitetą – niekas neiš-
drįs jos pulti. Dėl tokio nu-
sistatymo, kariuomenės or-
ganizavimas dvejetą savai-
čių buvo suvėlintas. Tais
laikais, tai didelę reikšmę
galėjo turėti.

1918 m. lapkričio mėn.
23 d. Vilniuje buvo išleistas
pirmas įsakymas Lietuvos
kariuomenei, kurį pasirašė
prof. A. Voldemaras, krašto
apsaugos ministras. Tad ši
diena laikoma Lietuvos ka-
riuomenės kūrimo pradžia ir
Lietuvoje buvo minima,
kaip Kariuomenės diena.
Tuo pačiu metu buvo išleis-
tas įsakymas steigti 1-mą
pėst. pulką, kurio vadu bu-
vo paskirtas karininkas J.
Galvydis-Bykauskas.

Nors ir buvo įsakymai
pasirašyti, tačiau kariuome-
nės organizavimas vyko la-
bai lėtai. Trūko aprangos,
ginklų, lėšų ir iniciatyvos.
Gruodžio 24 d. pasikeitė
vyriausybė ir minist. pirm.
tapo M. Sleževičius. Nau-
joji vyriausybė gruodžio 29
d. išleido atsišaukimą į tau-
tą, kas paskatino savanorių
atvykimą. Tačiau nespėjus
organizavimą pradėti, vy-
riausybė buvo priversta eva-
kuotis į Kauną. Į Vilnių jau
veržėsi didelės jėgos bolše-
vikų.

Nors ir nelygioje kovoje,

Partizano dukra Aldona Kondrataitė-Bernatavičienė prie tėvo
ir jo bendražygių kryžių.

Po mūšio Merkiu ant ledo lyties plaukė jos tėvo "Briedžio"
maldaknygė ir dėdės "Jurgino" kepurė. Tai įvyko 1945 m. gru-
odžio 5 d. Mardasovo kaime.

Antaninos Garmutės nuotr.

DAINAVOS KARŽYGIŲ PANTEONAS

(Atkelta iš 1 psl.)

Panteone, turbūt, nebuvo
tą dieną kryželio be lanky-
tojo. Prisijungę prie grupės
tremties bičiulių lankome
šventas Tautai vietas. Susi-
mąstome. Kokia galinga
yra meilė Tėvynei, toji, anot
panemunių dzūko – filosofo
Antano Maceinos, Myste-
rium Magnum. Didžioji
Paslaptis. Šios Paslapties
nušviesti, iš Anapus kalba į
mus didieji Tėvynės sūnūs:

Mindaugas Pečionaitis, Mer-
kinės gimnazijos direktorius,
Juozas Balčius – "Balutis",
kilęs iš Vieciūnų.

Vitas Jakavonis, kovoto-
jas-poetas iš Randamonių,
Keturi didvyriai-broliai
Vincas, Jonas, Antanas ir Pranas
Ivanauskai iš Masališkių,

iš visų pusių puolančius
priešus, naujai suorganizuoti
lietuviški daliniai sulaukė.
Už tai mes juos ir prisime-
name. Jeigu jie nebūtų to
atlikę, tai nebebūtų – nei
Kovo 11-tosios buvę.

Petras ir Vitas Bakanauskai
iš Burokaraisčio,
Broliai Suraučiai iš Šven-
dubrės,
Tėvas ir sūnus Krauneliai iš
Rudnios,
Mardasavo, Puvočių, Kabe-
lių, Marcinkonių, Grybaulios,
Varėnos vyrai. Visų neišvardi-
nsi.

Partizanų ryšininkas Juo-
zas Čaplikas su seserim sto-
vinuoja prie savo brolio
Adolfo – "Paukščio" didin-
go kryžiaus. Prisimena Mer-
kinės puolimą. Atmintyje
jis atkuria ir mūšį prie Salo-
vartės tilto:

– 1946 m. gruodyje ant
plento broliai Ivanauskai –
aš buvau jų ryšininkas – pa-
dėjo miną. Stribų mašina
išlėkė į orą. Jų kapitoną ve-
žė laidoti į Varėną. Vazia-
vo trys mašinos. Jas pasiti-
ko miško vyrai. Pirmąją
praleido nekludytą, o į an-
trąją ir trečiąją atidengė ug-
nį. Narsiausiai kovojo Vin-
cas Ivanauskas – "Gegutis".
Jis stačias pylė iš kulkos-
vaidžio. Visai nesisaugojo.

Žuvo vyras, bet savo padarė
– stribus išklojo. Tai įvyko
apie 2 km. nuo Perlojos.

Užkalbiname malonų,
linksmų akių žmogų, – par-
tizaną Vytautą Kvaraciejų –
"Upėsnį". Jis kilęs iš gra-
žaus šilų kaimo, švelniu pa-
vadinimu Grybaulia. Su
žmona Terese ir trimis vai-
kaičiais Vytautas gyvena
Druskininkų pakraštyje,
jaukiame, savo paties ran-
komis pasistatytame name-
lyje. O tos rankos, beje,
ženklina skaudžią partizano
jaunystę. (Dar prieš trejetą
metų, menu, "Upėsnis" atsi-
prašė, kad ne visi, enkave-
distų per žiaurius kankini-
mus nulupinėti, jo pirštų na-
gai ataugo...) Ištverė Vy-
tautas viską, ką lėmė liki-
mas. Gyvena Lietuvai. Ti-
ki ja. Dzūkų partizanas
"Upėsnis" sako:

Brangieji! Viskas pri-
klauso nuo mūsų. Galvoki-
me. Ir darbuokimės taip,
kaip anuomet kovojome.
Kad raudonojo gaivalo ne-
liktų... Lietuvos laukia
šviesi ateitis!

Tuo neabejojame.

Nepaprastų įspūdžių die-
na Dzūkijoje baigėsi. Te-
mo. Merkinėje krapnojo
smulkus lietus. O šilų įlo-
mėlėse kilo tirštą baltas rū-
kas. Mintyse šmėkščiojo
Laisvės kovotojų siluetai.

... Neįkainojamus turtus
– gimtinės dangų, gražių
lietuvių kalbą, žalias girias
ir gojus – gynė Dainavos
partizanai. Ir beveik po 50
– ties metų įsitikinome, kad
Jų auka nenuėjo veltui.

Gyvenimas bėga kaip
srauni upelė Stangė pilia-
kalnio papėdėje. Ir Prisikė-
lęs Kristus – yra čia ir tokia
skulptūra – globoja, laimina
ir sergsti Merkinės Kryžių
kalną, kurio kiekviena pėda
permirkusi krauju (tiesiogine
prasme). Kyla jame kry-
žiai – kaip Angelų Sparnai
– į Dangų. Kryžiai – atmin-
tis. Ir ištvermė. Meilė. Ir
pagarba. Tiems, kuriuos
motiniškai glaudžia Tėvy-
nės žemė.

Varėnos rajono tremtiniai Dzūkijos didvyrių panteone 1993 spalio 10 d.

A. Garmutės nuotr.

PLB ATSTOVO ISPŪDŽIAI VILNIUJE

Antanas Dundzila

Washingtono apylinkėje spalio 24 d. svetingi Genė ir Kazys Vasaičiai susikvietė apie 30 savo bičiulių pasiklausyti Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) įgaliotinio Vilniuje, Juozo Gailos, išpūdžių. J. Gailos pasakojimas buvo informuojantis, įdomus. Pranešimą prelegantas užbaigė savo meniškai paruoštu Lietuvos vaizdų montažu skaidrėse.

Kaip žinoma, PLB savo būstinę Vilniuje įkūrė dar tais laikais kai Respublikos parlamentui vadovavo prof. V. Landsbergis. Lietuvos valdžia PLB davė darbo patalpas Parlamento rūmuose, atstovui butą ir valdišką automobilį. Atstovo butas yra Vilniaus priemiestyje, Turniškėse. Turniškės – tai okupacijos metu aukštiems valdžios pareigūnams pastatyta gyvenvietė. Dabar ten gyvena prezidentas, kai kurie Seimo nariai ir su jais – PLB atstovas.

Prezidentas Brazauskas PLB vadovybei siūlė duoti jos atstovui net ministro rangą, tačiau PLB tos privilegijos atsisakė. Nenorėta, kad išeivijos asmuo savo pareigose būtų subordinuotas Lietuvos valdžiai. Atstovas tačiau turi stebėtojo teisę Seime ir ministrų kabineto posėdžiuose. Ta teisė leidžia net reikšti savo nuomonę. Sakyčiau, kad tai apčiuopiama privilegija, deramas valdžios žestas.

PLB atstovas seka Lietuvos spaudą, kelia rūpimus reikalus pas valdžios pareigūnus, priima interesus ir, bendrai, stebi Lietuvos gyvenimą. J. Gaila teigė, kad neturi sunkumų susitikti su prezidentu, ministru pirmininku ar Seimo pirmininku. Yra ir konkrečių, beveik techniškų uždavinių. Pavyzdžiui, dalis "Pasaulio lietuvių" yra spausdinama ir platinama Lietuvoje – reikia tą darbą prižiūrėti. Rūpinamasi ruošia daugiausiai Lietuvos kovų ir kančių istorija, kurios pirmas tomas jau pasirodė.

Būstinėje darbuojasi PLB atstovas ir apmokama, vietinė lietuvių, būstinės vedėja. Atstovas algos negauna. Tas faktas stebina interesus, ypač atėjusius prašyti išeivijos pinigų: "Tai ko jūs čia dirbate?, jie sako... Būstinė turi sąskaitą banke, už ten laikomus kelis tūkstančius dolerių moka 4 %. Taip, perskaitėt teisingai, moka ne bankas klientui už laikomus pinigus, bet klientas bankui: Buvo atsitikimų, kad truko pusdienis lai-

ko išsiimti iš banko pinigų. Jokių čekių Lietuvoje dar nėra, viskas mokama grynais. Popiežiaus viešnagės metu bankai bandė spekuliuoti užsienine valiuta ir tai jiems pavyko. Kokios nors valstybinės pinigų politikos, kuri žiūrėtų gyventojų gerovės ar poreikių nesimato.

J. Gaila Lietuvoje buvo susirgęs ir net 40 dienų išgulėjo ligoninėje. Jam asmeniškai suteiktas gydymas buvo panašaus lygio, kokį būtų gavęs Amerikoje, tačiau bendra ligoninės aplinka mažai kuo skyrėsi nuo gerai sovietinio tipo ligoninių. Visur trūksta elementarios tvarkos. Lovų paklodai, ligonių pažamos retai kada keičiamos. Gana dažnos vagystės, kai kurios palatos užrakintos. Yra "ligonių," kurie pavalgę iš ligoninės dienos metu pasišalina: ligoninė tokius pacientus toleruoja, nes jai reikia nustatyto pacientų skaičiaus, kad valstybė nesumazintų etatų, mokėtų atitinkamus atlyginimus ir t.t.

Panaši padėtis su našlaičiais. Lietuvoje yra apie 9,000 našlaičių. Jų yra visokių – ir sveikų ir ligotų ir nelaimingai apsigimusių. Yra pamėstinukų: kūdikį pagimdžiusios motinos iš ligoninės paprasčiausiai išcina, o naujagimį palieka. Našlaičiai vasaros metu atiduodami į šeimas, tačiau rudenį išreikalaujami atgal, vėl kad našlaitynų etatai nenukentėtų, kad būtų darbo. Našlaitynuose algos labai menkos.

Slegiančiai veikia nusikaltimai, reketininkai, kyšininkai, biurokratija, prostitucija, kivičiai Seime, kai kurie priimami įstatymai. Įvykdomi nusikaltimai yra baisūs, neišivaizduotini. Sunku įsivaizduoti lietuvių tėtį prostitutę, lietuvių žmogžudį. Iš kitos pusės – stebėtinai prižiūrimi ir puošiami kapai, prie paminklų nešamos gėlės. Kaip čia yra, kad lietuvis taip gerbia mirusiuosius, bet taip žiauriai žudo gyvuosius, klausė J. Gaila.

Lietuvos valdžia apie išeiviją daug negalvoja. Pilietybę, maitus, dvigubos pilietybės reikalus J. Gaila iškėlė prezidentui. Prezidentas Brazauskas, patyręs, kad šie reikalai išeivijai rūpi, davė parėdymą J. Paleckiui išeivijos laikraščiams nemokamai siuntinėti ELTA ir prezidentūrai užsiprenumeruoti išeivijos spaudą. Tiesa, išeivijai nepalankia pilietybės formulė prastumė

kitos partijos, ne LDDP. Apie išeiviją negalvojama kaip apie lietuvių, bet kaip apie užsieniečius, paprasčiausiai kitų kraštų piliečius.

Prezidentas Brazauskas politikoje laikosi auksčiau – kiek toliau nuo išeivijai pa-

žįstamų K. Bobelio, P. Gylio ir kitų. Jis į smulkmenas nesileidžia. J. Gailai prezidentas yra pastebėjęs, kad pasigėsta iš išeivijos į Lietuvą atvykstančių pasidaryti tikrų profesionalų. Dabartinė nuomonė tokia, kad Lietuvon atvyksta dau-

gumoje "havajietiška marškiniais" apsirengę... Bendrai prezidento Brazausko populiarumas daug nesvyruoja, o LDDP dar irgi klesti: net tremtinių vaikai LDDP priklauso. Lietuvoje sunku rasti žmogų, kuris prisipa-

(Nukelta į 5 psl.)

Neringietės iškylos metu: iš kairės: M. Chmeliauskaitė, N. Pollock, A. Glinka, N. Degesytė, L. Aukštuolytė, T. Paškonytė, L. Beržinskaitė, V. Nasvytytės-Klimienės nuotr.

Gamtoje viskas skanu! Neringietės sotinasi ant laužo iškeptom dešrelėm ir skautiška duona. V. Nasvytytės-Klimienės nuotr.

Sesės mokosi palapinių statymą. Iš kairės: M. Chmeliauskaitė, A. Glinka, T. Paškonytė, A. Bublytė, L. Aukštuolytė, L. Beržinskaitė, V. Nasvytytės-Klimienės nuotr.

Sesės mokosi įvairius laužo statymo būdus. Iš kairės: V. Civinskaitė, L. Rukšėnaitė, A. Motiejūnaitė, V. Bučmytė, V. Nasvytytės-Klimienės nuotr.

KREIPIMASIS Į LIETUVIUS

Lietuvos Ambasada Washingtone jau 70 metų atstovauja laisvą Lietuvą, išsaugojusi nepriklausomybės liepsnelę tamsiausiais Lietuvai metais ir kilusi į darbą, prašytus mūsų krašto Atgimimui. Šiandien, praėjus trims su puse metų, kai Lietuva savarankiškai atstatė savo nepriklausomybę ir dvejus metus po Sovietų Sąjungos sugriuvimo, šios, dar iš senų laikų atstovavusios laisvą Lietuvą, ambasados raktai ramiai perduoti tiems, kurie savo gyvenime be tarybinės nežinojo kitos Lietuvos.

Dabartinei Lietuvos valdžiai Ambasadorius S. Lozoraitis yra didžiausias priešas. Grįžus iš prezidentinės kampanijos Lietuvoje į Washingtoną, Stasys Lozoraitis ir jo štabas buvo apkaltinti nekompetetingais, nenorinčiais bendradarbiauti ir nederbančiais pagal valdžios reikalavimus. Buvo ignoruojami jo nuolatiniai pasiūlymai atsiųsti į Washingtoną diplomatus iš Lietuvos. Neįvertintas jo sąžiningas darbas, nes nebuvo pateiktas biurokratinuose ir pompastiškuose rėmuose. Neįskaitoma buvo ir išeivijos finansinė parama LR Ambasada Washingtone. Tik Ambasadoriaus S. Lozoraičio dėka jo postas esamomis aplinkybėmis perduodamas tvarkingai ir profesionaliai.

Šiandieninė LR vyriausybė, susidorodama su Ambasadoriumi S. Lozoraičiu, tikisi sudaryti įspūdį, jog Ambasadoje Washingtone vyksta eilinės administracinės permainos ir laukia tolesnės finansinės bei moralinės lietuvių išeivijos paramos.

Mes, žemiau pasirašę Lietuvos Ambasados Washingtono darbuotojai, protestuodami prieš politinę avantiūrą, kuomet neetiškai ir amoraliai elgiamasi su Ambasadoriumi S. Lozoraičiu, atsisakome prisidėti prie šių LR vyriausybės veiksmų ir būti šios negražios akcijos dalimi, užversime paskui save ambasados duris kartu su didžiai gerbiamu Ambasadoriumi S. Lozoraičiu.

Angelė Bailey

Daiva Čarnockienė

Tercė Landsbergienė

Meilė Mickienė

Danutė Vaičiulaitytė Nourse

Raimundas Ražanauskas

Arijana Samsonienė

Dancė Vidutienė

Angelė Bailey
Daiva Čarnockienė
Tercė Landsbergienė
Meilė Mickienė
Danutė Vaičiulaitytė Nourse
Raimundas Ražanauskas
Arijana Samsonienė
Dancė Vidutienė

1993 m. lapkričio mėn. 11 d.

PRITARIMA PILIETYBĖS ĮSTATYMO PAKĖITIMAMS

Seimo narė V. Aleknaitė komentavo Seimo opozicijos lyderio V. Landsbergio pateiktą Pilietybės įstatymo straipsnio pakeitimą. Jame siūloma europietiška pilietybės samprata, t.y. sakoma, kad "pilietybę atstato lietuviai", kur "lietuviai" supran-

tami kaip Lietuvos piliečiai. Nereikalaujama tautinės ar etninės kilmės dokumentų. Svarbiausia yra pilietinis apsisprendimas. Seimo narė suabejojo, kad toks pakeitimas susilauks dabar pritarimo. Juk K. Bobelis visą laiką ir visur, kur tik gali, tvirtina, kad dešinieji – Opozicija ir Landsbergis – nenori įsileisti į Lietuvą iš-

PLB ATSTOVO ĮSPŪDŽIAI

(Atkelta iš 4 psl.)

žintų, kad balsavo už LDDP, už A. Brazauską... Tiesa, J. Gaila pastebėjo, kad Lietuva labai apsigyveno V. Adamkaus ir K. Bobelio debatais prezidento rinkimų metu.

J. Gaila teiravęsis dokumentų apie naujai paskirto ambasadoriaus A. Eidinto tariamą veiklą KGB tarnyboje, tačiau nieko konkrečiau, jokio dokumento, net pas A. Eidintą skundusius JAV Ambadadoje asmenis, negalėjo pamatyti. Be abejo, grįžęs iš užsienio A. Eidintas rašė kokius nors pranešimus, bet tai nelygintina su KGB agento – šnipų veikla. Eidintas yra bendradarbiavęs PLB leidžiamo Lietuvos kančių daugiato mio redakcijoje.

Prelegentas pateikė aps-

čiai stebinančios, liūdnos statistikos apie gyventojų mirtingumą ir demografiją. Štai teigiama, kad sekančio šimtmečio pradžioje Lietuvoje bus beveik 40% pensijos amžiaus žmonių. Tai nepaprastai didelė pensininkų proporcija.

Artimoje ateityje J. Gaila vėl išvyksta į Vilnių. Šį kartą Lietuvoje darbuosis 6 savaites. Kaip matome, nuolat reziduojančio atstovo PLB Lietuvoje neturi.

Pažymėtina, kad J. Gaila yra patyręs mūsų visuomeninkas, savo laiku buvęs JAV LB krašto valdybos pirmininku. Reikia džiaugtis, kad tokia asmenybė turi galimybę darbuotis atstovo pareigose. Jis yra lyg išeivijos ambasadorius Lietuvai.

(1993-X-26)

NUOTRAUKOS IŠ STANLEY BALZEKO PAGERBIMO LIETUVOS AMBASADOJE WASHINGTONE SPALIO 29 D.

Priėmimo metu (iš kairės): Edvardas Bačanskas, Stanley Balzekas, Viktoras Nakas, ambasadorius Stasys Lozoraitis bei Ramunė Dainorienė.

Priėmimo metu (iš kairės): garbės generalinis konsulas Chicagoje Vaclovas Iškeiza, Daniela Lozoraitienė, ambasadorius Stasys Lozoraitis, JAV Lietuvių bendruomenės Krašto valdybos pirmininkas Vytautas Maciūnas, Loreta Višomirskytė, Stanley Balzekas. Žilvino Samsono nuotr.

eivijos. V. Aleknaitė išreiškė savo įsitikinimą, kad Seimo Opozicijos lyderio siūlomas pakeitimas tikrai turi ateiti.

REZOLIUCIJOS DĖL KARIUOMENĖS IŠVEDIMO

Vyko Lietuvos, Latvijos ir Estijos misijų prie JT darbuotojų pasitarimai, ruošiant rezoliucijos projektą dėl svetimų ginkluotų pajėgų išvedimo iš Estijos ir Latvijos. Rezoliucijos projektas buvo įteiktas Rusijos misijos vyresniajam patarėjui dr. A. Granovsky. Netrukus buvo gautas Rusijos užsienio reikalų m-jos kontrapasūlymas, dėl kurio bus toliau tariamasi, siekiant Baltijos valstybėms ir Rusijos Federacijai priimtino rezoliucijos teksto. Rezoliucija šiuo klausimu bus priimta Generalinėj Asamblėjoj š.m. lapkričio 15 d.

Mano vyrui A.a. Kazimierui Pociui mirus, gerbdami jo atminimą Vaclovas ir Vanda Mažeikos, skiria Dirvai paremti 25 dol. Siunčiu jų čekį.

Acii

Elena Pocienė.

Iš visur apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

centrą pradėjus ruošti, prancūzų spauda neigiamai vertino tą sumanymą, o "Le Figaro" pavadino jį "kultūrinio Chernobiliu".

Ukrainos seimas priėmė naują įstatymą, pavadintą "karine doktrina". Ji skelbia, kad branduolinis nusi-ginklavimas priklausys nuo Vakarų pasaulio teikiamų saugumo garantijų. Patys naujausi Ukrainos branduoliniai ginklai skelbiami ne-saistomi jau anksčiau duotais vyriausybės pažadais. Ukrainos ekonominė padėtis labai bloga, vyriausybė atsisako imtis privatizacijos ir toliau bando remtis komunizmo sistemos išgarsintu centriniu planavimu.

Kinija ir Vietnamas pasirašė sutartį, kuri smerkia karinės jėgos naudojimą, sprendžiant iškiliusius valstybių sienos klausimus. Paskutiniame tokiaime sienų klausimo "reguliavime", naudojant karo jėgas, mažasis Vietnamas padarė Kinijai sunkių nuostolių.

Buvęs Ceylonas, dabartinė Šri Lanka valstybė, augina pasaulyje mėgiamą arbatą, vysto vis populiarenę tekstilės pramonę, tačiau vis dar negali išsiversti be Vakarų pasaulio finansinės paramos, kuri siekia 800 mil. dolerių. Pasaulio banko vadovybė bando paramą sumažinti, nurodydama, kad Šri Lanka galėtų daugiau dirbti, mažiau atostogauti.

Valstybėje gyvena įvairių tikėjimų žmonės: krikščionys, budistai, musulmonai, hinduistai, visi jie turi savo religines šventes. Pridėjus dar oficialias valstybines šventes, kaip nepriklausomybės paskelbimo dieną, kariuomenės šventę, prezidento gimtadienį, nedarbo dienų susidaro 174. Kada mirė prezidentas gegužės mėnesį buvo jo kūno sudeginimo šventė. Kai Šri Lankos kriketo klubas laimėjo svarbias rungtynes vėl paskelbta nedarbo diena. Valdžios valdininkai gauna dosnias atostogas – 45 dienas per metus.

PRAHA PRAEITYJE IR DABAR

Henrikas Stasas

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Tačiau šalia architektūros ir vaizduojamojo bei plastinio meno Praha turtiną ir savo dvasiniu pasauliu. Čia daug dvasinės kultūros pėdsakų paliko didieji muzikai, rašytojai, teatralai ir kt. Ypač Prahą buvo pamėgęs W.A. Mozartas, kuris čia kai kurį laiką gyveno ir kūrė. Jis dažnai sakydavo, kad Prahos žmonės mane supranta, tuo tarpu Zalzburgas jo nesuprato. Po konfliktų su arkivyskupu, W.A. Mozartas su Zalzburgu buvo visam laikui nutraukęs ryšius.

...venas, Pr. Lisztas, Wagneris ir Hector Berlioz Prahėje buvo dažnūs svečiai. Goethe laikė Prahą klasikiniu miestu ir kai jo gydytojas jam pasiūlė vykti prie Reino poilsiauti, jis geriau pasirinko Vltavą. Tad neveltui čekai savo sostinę vadina Zlata Praha – auksinė Praha. Ji tikrai kai kuriais momentais auksinė, ypač kada paskutiniai vakaro saulės spinduliai pasiekia bažnyčių gotiškus bokštus ir baroko kopulas. O bažnyčių čia 150.

Su auksine Praha susipažinti ten siūlo savo patarnavimus daugelis turizmo agentūrų. Jos paprastai turistus vežioja po miestą autobusais trumpai sustodami prie įdomesnių vietų. Nutarėm nesinaudoti jų patarnavimais, o pakeliauti pėstiems po miestą, kad niekam neribojant laiką galėtume nuodugniau susipažinti su Prahos įdomybėmis.

Atvykome tramvajumi į miesto centrą. Buvo gražus saulėtas rytas. Miestą dar dengė lengvas rūkas, o ant gėlynų spindėjo dar kristaliniai rasos lašai. Čia iš siauros gatvės patekom tuoj į Vlaclovo aikštę (Vaclavské náměstí). Iš karto buvo sunku suprasti, kodėl toks ilgas ir gražus bulvaras vadinamas aikšte. Aikštė apie 1 km. ilgio ir 100 m. pločio. Taigi ją galima lyginti net su Paryžiaus Champs Elysees bulvaru.

Gal ta aikštės sąvoka paliko iš to laiko, kada Karolis IV čia kūrė naujamiesį ir šią aikštę, kurioje tais laikais vykdavo arklių turgai. Bet kaip ten bebūtų aikštė gana įspūdinga, nes jos centre visu ilgiu spalvingi gėlynai, platūs šaligatviai apdinti pavėsingais medžiais ir už jų puošnūs vienodo aukščio pastatai. Čia sukoncentruota ir didelė dalis Prahos prekybos, geri res-

toranai, kavinės, kelionių biūrai ir kitos įstaigos.

Vienam aikštės gale, kuris šiek tiek pakilęs, didžiulis tamsus pastatas su kopula, kuris lyg ir uždaro pačią aikštę. Tai čekų tautinis muziejus. Įėjus per centrinę duris prieš akis iškyla puikūs reprezentaciniai laiptai, kurie veda į viršutinę galeriją. Muziejuje keli aukštai pripildyti čekų mokslo ir meno eksponatais. Pusę pirmojo aukšto užima labai didelis mineralų rinkinys, kitą pusę tautinio meno: įvairių tautodailės darbų ir tautinių drabužių.

Aikštėje prieš muziejų imponantiška raitelio skulptūra. Tai karaliaus Vlaclovo paminklas. Jį supa šv. Prokopijaus, Adelberto ir Ludmilos stovylos. Paminklas sukurtas skulptoriaus V. Myslbek ir čia pastatytas 1912 metais.

Kitas aikštės galas nusileidžia kiek žemyn ir ten išsišakoja į siauras senamiesčio gatves. Naudodamiesi turizmo įstaigos žemėlapiu pradėjome kelionę Celetnos gatve, kurios gale matėsi aukštas bokštas ir nuo to bokšto kaip tik prasidėjo senasis miestas. Už bokšto nedidelė aikštė, kurios priekyje stilingi liaudies namai su nepaprastai gražiu, freskom išpuštu, fasadu. Bokštas viduramžiais turėjęs strateginės reikšmės ir jame buvo laikomas parakas, to-

dėl ir vadinamas parako bokštu. Šiandien miesto atrakcija liudijanti viduramžių statybinių genealogiją. Iš abiejų pusių jį puošia įdomios skulptūros: vienoj pusėj Otokaro II ir Karolio IV, kitoj pusėj Padebrody ir Jogailaičio Vladislavo II. Iš čia išsišakoja visas labirintas siaurų gatelių, kuriose daug stilingų senų pastatų, daug nedidelių parduotuvių su gausybe įvairių suvenyrų; tarp jų daug rankdarbių,

Karolio tiltas per Vltavą

H. Staso nuotr.

medžio drožinių ir gausybė spalvingų margučių, dekoruotų čekų tautiniais motyvais.

Železnoj gatvėj dėmesį atkreipęs kompleksas senų pastatų vadinamu Carolinum. Tai 1347 metais Karolio IV-jo statytas Prahos universitetas. Kiti pastatai statyti vėliau ir dabar dar naudojami. Priešingoje gatvės pusėj klasikinis pastatas, – čekų tautinis teatras, kuriame 1787 metais vyko

W.A. Mozarto Don Giovanni operos premjera.

Tam pačiam rajone ir senoji Prahos rotušė su nepaprastai įdomiu menišku laikrodžiu. Tai kūrinys viduramžių meistro Hanuš Ruže. Kas valandą atsidaro langelis ir pasirodo pražygiuojantys 12 apaštalių, kuriuos palydi varpų garsai ir eisena baigiama gaidžio giedojimu.

Iš čia išėjome į didžiulę aikštę vadinamą Staromest-

Iš aikštės senamiesčio gatvės vedė prie Vlatavos pakrantės į Karolio tiltą. Tai gal didžiausia Prahos atrakcija ir seniausias Karolio laikų paminklas. Prieš Tiltą aukštas bokštas lyg didžiuliai vartai į tiltą. Viduramžiais bokšte būdavo sargyba, o apatiniame aukte buvo įrengtas kalėjimas, kuriame buvo laikomi Prahos gyventojai, nesumokėję miestui nustatytų mokesčių. Tiltas ilgis 1 km., plotis 10

Šv. Jono Nepamuko skulptūra puošianti Karolio tiltą. Prie skulptūros Stefanija Stasiene.

H. Staso nuotr.

ske namesti. Aikštėje dominuoja kolosalinis Huso paminklas, apsuptas statulom ir kitom plastinėm figūrom. Šalia aikštės šv. Jokūbo bažnyčia, kuri čia stovi jau nuo 1232 metų. Tačiau 14 amž. buvo perstatyta ir jos išorė buvo pakeista į barokinį stilių. Viduje trys siauros navos dekoruotos freskomis, įdomus Vlaclovo Vratislavo iš Mitrovicos sarkofagas ir keli tapybos darbai. Bažnyčia pasižymi labai gera akustika ir joje dažnai vyksta vargonų koncertai. Mums būnant taip pat teko pastebėti skelbimą apie rengiamą koncertą, tik deja laikas neleido jo išgirsti.

Aikštės viduryje į grindinį įmūrytas Prahos meridijanas, pagal kurį viduramžiais nustatydavo laiką. Kitoj aikštės pusėj garsioji Tyenos bažnyčia, kurios du tamsūs aukšti bokštai iškyla iš už pastatų. Bokštai turi 210 pėdų aukščio ir dominuoja visą senamiestį. Tai 14 amž. statinys.

Šioje bažnyčioje jau Huso piemtakūnai pamokslaudami skelbė reformacines idėjas. Vėliau ji tapo pagrindine husitų bažnyčia ir jų susirinkimų vieta. 1621 m. ji vėl sugrąžinta katalikams. Jos vidus gana tamsus, išpuoštas keliom dailininko K. Škretos tapybos darbais. Be to retas plastinio meno kūrinys, tai virš madonos iš akmens iškaltas baldakimas ir meniškas danų astronomo Tycho Brahe sarkofagas su bareljefiniu dangčiu.

m. Konstrukcija iš akmens ir įdomi tuo, kad krantus jungia ne tiesia linija, o kiek įžambia. Tai daryta iš estetiško požiūrio ir techninio galvojant, kad pakreiptu kampu tilto atraminiai blokai geriau pasipriešins bangoms. Taip pat daug grožio tiltui teikia ir pati konstrukcija, kur puikiai suderinti gotiškos tilto arkos su romaniškais elementais. Tačiau didžiausia tilto puošmena tai 30 barokinių skulptūrų, kurios išdėstytos abejose tilto pusėse. Ypač žiūrint į tiltą iš šono tos, kaip angliškos juodos figūros, melsvo dangaus fone nepaprastai įspūdingos. Apskritai nuo tilto atsiveria nepaprastai graži Prahos panorama: kitoj upės pusėj, tilto kairėje Mala Strana (taip vadinama mažoji miesto dalis) su barokiniais pastatais ir žalsvomis bažnyčių kupolais, dešinėje aukštai iškilęs Hradčín su pilim ir šv. Vito katedra. Užėjus ant tilto prieš akis iškyla stambios šv. Adalberto ir Zigmanto skulptūros, toliau šv. Vito ir Karolio IV-jo.

(Bus daugiau)

SAULĖLEIDŽIO SONETA

A.a. Stasio Santvaro paskutinė poezijos knyga, išleista Vilties Draugijos, įrišta į kietus viršelius ir sukurta Dirvos redakcijoje.

Knyga parduodama po 10.00 dol. ir gaunama šiuo adresu: DIRVA 19807 CHEROKEE AVE. CLEVELAND, OH. 44119

BUVAU LIETUVOS GUSARAS

(Karo Tarnybos Prisiminimai)

Antanas Grinius

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Ūkio eskadrone gyveno pulko vado ir ūkio viršininko vežikai. Tų vežikų jiems prireikdavo dažnai. Dėl tų vežikų skambindavo dieną ir naktį. Ir kol aš prie to pripratau, nemažai kinkos drebėjo.

– Žiūrėk naktį telefonas ir čirškia. Prieini ir atsiliepi išgirsti:

– Kalba pulko vadas. Pasakyk mano vežikui, kad fajetoną man privažiuotų 1 val. prie karininkų ramovės.

– Klausau, Tamsta pulkininke. Pasakysiu Tamstos vežikui, kad jis privažiuotų fajetoną 1 val. prie karininkų ramovės, – pakartoju jo įsakymą.

Nucinu į kareivinę, keliu vežiką ir sakau jam, kad jis privažiuotų 1 val. fajetoną prie karininkų ramovės.

– Prie kokios? – jis mane klausia.

– Prie karininkų – aš jam atsakau. Jis vėlgi man sako...

– Yra daug karininkų ramovių: pulko, miesto, kitų pulkų.

Gera, kad vežikas tas ramovės gerai žino ir jas lengvai randa. O jei vežikas būtų naujas, kaip ir raštininkas, ko gero pulko vadas nesulauktų jam reikalingo fajetono ir iš karininkų ramovės namo turėtų kiūnti pėsčias.

Kitą kartą paskambino į raštinę ūkio viršininkas plk. ltn. E ir sako:

– Pašauk vachmistą prie telefono. – Klausau Tamsta pulkininke, – pakartoju įsakymą ir einu į kareivinės ieškoti vachmistro. Paieškojęs ir jo neradęs ateinu į raštinę ir dirbu. Telefono ragelis guli ant stalo. Pulkininkas laukė, laukė vachmistro ir nesulaukęs pats į raštinę atėjo.

– Kodėl nepašaukei vachmistro prie telefono? – klausia jis manęs. – Neradau Tamsta, pulkininke, – aš jam atsakau. Nesibarė per daug. Tik tėviškai pamokė ir pasakė: – Neradęs vachmistro, atsakyk telefonu, kad neradai. Aš tuomet paskambinsiu vėliau. Nieko neatsakyti yra negerai. Nes aš nežinau, ar tas vachmistras ateis prie telefono ar ne. Aš esu ūkio viršininkas ir turiu daug reikalų su jūsų vachmistru.

Kartą nuvykstu į pulko krautuvę ir ten sutinku buvusį savo būrio vadą ltn. Š. Pamato jis mane puskarininkio laipsnyje ir akis pastato.

– Kas tave pakėlė į puskarininkio laipsnį?

Toks juokas paėmė, kad vos susilaikiau. Norėjau aš jam atsakyti, kad vachmistras, bet susilaikiau. Manau sau, karininkas ir dar nežino, kas į puskarininkio laipsnį pakelia. Jis žinojo, tik jam neaišku buvo, kad taip greitai ir net nebaigusį moko eskadromu.

– Pulko vadas – ramiai ir šaltai jam atsakiau. Daugiau jis mane neklausinėjo.

PULKO GYVENIMAS ŠVIESĖJA

Pulko rajonas keičiasi kaip giedra po lietaus. Pastatomos naujos trijų aukštų murinės kareivinės. Taip pat ir didelė erdvi kareiviams valgykla – salė. Pasamdomas civilis tarnautojas – virėjas instruktorius. Kareiviai, kaip kokie ponaičiai, atvyksta į valgyklą ir ten skanaus ir gerai pagaminto maisto prisivalgo iki soties. Nereikia jiems dubenėlių plauti, nei šaukštų ir šakučių šveisti. Įvedamas į pulką vandentiekis ir įrengiamos išvietės vietoje – kareivinėse. Jos prie kanalizacijos dar nebuvo prijungtos. Žodžiu, visi patogumai vietoje, kareivinėse. Naujoje valgykloje – salėje įrengiamas kinas, kur šeštadieniais ir sekmadieniais ne tik gusarams, bet ir civiliams buvo rodomi gražūs filmai ir po jų būdavo surengiami šokiai.

Pulko rajonas aptveriamas ir gražiai sutvarkomas. Įrengiama gražių aikštelių ir jos pavadinamos gražiais lietuviškais vardais. Dubingų aikštelių, Anykščių ir pan.

Atėjo pavasaris ir mano metų gusarai, atitarnavę pusantų metų, paleidžiami namo. Atvyksta nauji naujokai ir vėl prasideda jų apmokymas. Pulkas paleidavo senuosius ir gaudavo naujokus du sykius per metus. Pavasarį ir rudenį. Ir taip tas ratas sukėsi kol Lietuva buvo laisva ir nepriklausoma.

Baigiant tarnybą pulko vadovybė pasiūlė man gerą darbą – krautuvės vedėjo pareigas, būtų ir geras sąlygas – leisti vakarais lankyti suaugusiųjų gimnaziją ir vėliau studijuoti. Pasiūlymą priėmiau ir likau pulke liktiniu puskarininkiu.

NAUJAS DARBAS

Darbas krautuvėje buvo įdomus ir atsakingas. Su manimi skaitėsi pulko karininkai, puskarininkiai ir prekybininkai.

Kartais atbėga į krautuvę kuris nors karininkas, puskarininkis ar civilis tarnautojas ir sako: "Griniau, duok man penkis litus, nes man labai reikia ir užrašyk į mano kredito sąskaitą." Tenka gelbėti. Prekybininkai vilioja prie savęs ir siūlo prekes, duodami geras nuolaidas. Krautuvėje dirbome tryse: krautuvės prižiūrėtojas karininkas, aš ir gusaras.

Padirbęs keletą metų krautuvėje, buvau perkeltas į pulko štabą ir paskirtas maisto ir pašaro skyriaus raštininku. Dirbdamas pulko štabe turėjau daugiau laiko ir kur kam reikėdavo padėdavau. Kauno teatras statė "Sukilimas" ir jam buvo reikalingi žmonės statistai. Pulko adjutantas parinko iš pulko kelis puskarininkius ir pasiuntė į teatrą. Čia mus aprenge ūkininkų drabužiais ir, įdavę į rankas dalgę ar grėblį, įvedė į sceną – buvome aktorais.

Nebuvo to sekmadienio ar šventadienio, kad Kauno žmonės nuobodžiautų. Vasaros metu ten būdavo ruošiami įvairūs suvažiavimai ir įvairios šventės. Taip pat buvo rengiamos ir įvairios sporto rungtynės: futbolo, krepšinio, plaukimo, bėgimo, šaudymo, žirginio sporto ir aviacijos šventės. Paskutinės dvi sutraukdavo daugiausia Kauno miesto gyventojų. Žirginio sporto rungtynėse pardavinėjau laimėjimui bilietus. Žmonės pasirinkdavo žirgą, pirkdavo bilietą ir jam laimėjus gaudavo surinktus pinigus.

Suruoštoje Kaune Lietuvos aviacijos šventėje, kaip kad atsimenu, oras buvo labai gražus ir į tą šventę sutraukė daug žmonių. Mūsų lakūnai, kaip sakalai su savo lėktuvais visą dieną po erdvę nardė ir mums visokių triukus padangėje rodė.

Apsivertę galva žemyn skraidė, mirties kilpas darė, ore skraidančias pusles-balionus gaudė. Ir visokių kitų sporto numerių ten atliko. Į pabaigą šventės buvo šokama iš lėktuvo su parašytu. Baigiantis programai pasigirdo balsas garsiakalbyje:

– Alio! Alio! kas norite šokti su parašytu iš lėktuvo? Prašau registruotis čia.

Mėgėjų savanorių atsirado daug, o skristi buvo leidžiama tik vienam. Aviacijos karininkas iš 13 prisirašusiųjų mėgėjų – savanorių burtų keliu pasirinko skridimui tik vieną. Išsirinktąjį nusivedė prie lėktuvo.

– Alio! Alio! Skrenda savanoris – parašutininkas, užskridus lėktuvui virš galvos šoks, sekite jį!

Visi kaip vienas pakėlė akis į dangų ir įbedė į skrendantį lėktuvą. Visi nekantriai laukia – baiminasi.

Staiga nuo lėktuvo atsiskiria juodas taškas. Parašutas neišsiskleidžia, krinta, dar kelios sekundės ir atsimuša į žemę kitame aedromo gale. Stovi ir nejuda. Ir tik po kelių minučių iš publikos kažin kad paklausė:

– Turbūt užsimušė?

– Žinoma. Atsakė jam, prie jo stovintis. – Ne tik užsimušė, bet ir ištisako kaip blynas.

Greitosios pagalbos ambulansas, ugnagesiai, ir policijos mašina važiuoja žmonių link.

– Iškamša! Lengviau atsidusta žmonės. Pasirodo, kad ne parašutininkas – savanoris šoko, o vietoje jo šiaudų iškamša buvo išmesta. Karininkas per garsikalbį paaiškino:

– Iš lėktuvo su parašytu šokti reikalingas mokslas ir pasiruošimas. Tas būtų įvykę ir su juo, jai mes būtume leidę jam su parašytu iš lėktuvo šokti.

Publika skirstėsi namo patenkinta tuo žiauriu jaudinančiu pokštu.

Dirbdamas pulko štabe turėjau daugiau laiko ir tapau pulko korespondentu. Aprašydavau švenčių minėjimus, aukas ginklų fondui, žirginio sporto rungtynes ir kitus įvykius. Už tilpusius Karyje rašinius gaudavau honorarą. Gyvenimas pulke buvo įdomus, linksmas ir gražus. Jį sugriovė rusų okupacija. Bolševikams okupavus Lietuvą, jie tuo-

jau gusarų pulką perkėlė į Marijampolę ir vėliau iš trijų Lietuvos kavalerijos pulkų sudarė vieną 26 kavalerijos pulką, o 1940 m. rugsėjo 12 d. įjungė jį į 29 šaulių teritorinį korpusą. Čia ir baigėsi mano tarnyba 1-me Gusarų pulke.

(Pabaiga)

VERTINGI ALBUMAI

Gera proga įsigyti meniško grožio albumą *"Einu per Lietuvą"*. Tai jau trečioji lietuvių fofomenininko Juozo Polio kelionė per Tėvų žemę.

Anksčiau išleisti albumai – *"Gimtoji žemė Lietuva"*, *"Atgimstanti Lietuva"*.

Naujame albume jau Lietuva pabudus, gražiausios ir brangiausios jos kraštovaizdžio vietos, svarbūs įvykiai, šventės. Albume rasime ir lietuviškąją Ameriką: lietuvių bažnyčias, paminklus.

Nepaprastai jautrus ir šiltas albumo tekstas, kurį parašė šviesios atminties prof. Česlovas Kudaba.

Kiekvieno albumo kaina po #18 dol. Užsakant paštu reikia pridėti po \$3.00 persiuntimo išlaidomis.

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

KORP! NEO-LITHUANIA SUVAŽIAVIMO, ĮVYKSTANČIO
1993 M. LAPKRIČIO 20 D.
PASAULIO LIETUVIŲ CENTRE, BOČIŲ SALĖJE,
LEMONTE

DARBOTVARKĖ

- 9:00 Pamaldos
- 9:45 Registracija
- 10:00 Iškilmingas posėdis, suvažiavimo atidarymas
 1. Pirmininkės žodis
 2. Mirusiųjų pagerbimas
 3. Paskaita
 4. Suvažiavimo prezidiumo sudarymas

Darbo posėdis (posėdžiaujama ištisai su pertrauka užkandžiams 12:00 val.)

5. Komisijų sudarymas
 - a) Registracijos
 - b) Nominacijų
 - c) Spaudos ir nutarimų
6. Pranešimai
 - a) Pirmininkės
 - b) Įždininko
 - c) Revizijos komisijos
 - d) Garbės teismo
 - e) Korp! leidinio
 - f) Naujosios Vilties žurnalo
 - g) Tautinio Kultūros Fondo
 - h) Diskusijos dėl pranešimų

7. Korp! padalinių pranešimai

8. Rinkimai

- a) Vyr. valdybos
- b) Revizijos komisijos
- c) Garbės teismo
- d) Tarybos

9. Nutarimų komisijos pranešimas

10. Pasiūlymai bei sumanymai

- 3:00 11. Suvažiavimo uždarymas
- 4:30 Korporacijos metinė šventė toje pačioje Bočių salėje rengiama Korp! Neo-Lithuania Chicago padalinio.

LAISVĖS NETEKUS

Benediktas Butkus
(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Karabasas–Karaganda –Krasnojarskas

Karabase tik savaite laiko teko pavargti. Vieną rytą palydovas į sekciją įėjęs sąrašė perskaitė pavardes tų, kuriems reikės keliauti:

– Su daiktais pasiruoškite ir į aikštelę išeikite!

Po du į eiles surikiuoja, į geležinkelio stotelę nuveda ir vėl susodina į mums gerai pažįstamą Stolypino vagoną – riedantį kalėjimą.

– Jonai, man rodos, pirmiausia reikėtų pasveikinti visas šiame vagone pasislėpusias blakeles ir paprašyti, kad jos žiauriai nesukandžiotų ir paliktų dar šiek tiek kraujo į "laisvę" nusi-vežti.

– Po šimts biesų, Benai, man rodos, kad mus, kaip "gerbiamus laisvus piliečius", į laisvę turėtų be sargybos paleisti, ne vagono kalėjimu vežti, bet, sakysime, bent gyvulinio vagonu leistų mano parvažiuoti. Man rodos, Benai, tavo buvusio lagerio svirpliai klysta, bijodami, kad čekistai užsirūstinę, Stolypino vagono blakeles gali amžinai į šiaurę ištremti ir ten jas verdančiam vandeny išmaudyti. Partija motinėle ir Stalinas neleis čekistams taip su blakelėmis sauvaliauti. Juk komunistai ir blakės – draugai, ir vieni, ir kiti parazitai, svetimu krauju maitinasi.

– Kaip ten bebūtų, Jonai, prašau Stolypino vagono šlovės nežeminti. Ne tam didžiosios Rusijos motinėlės ministeris pirmininkas Stolypinas sugalvojo jį pagaminti, kad iš jo būtų pasijuokta, bet tam, kad visus nepaklusniusius į Sibiro kotorgą būtų galima nuvežti. Ir mums, lietuviams, Stolypino vagonas prisiminimas. Už gimtojo krašto meilę tūkstančiai lietuvių šiais vagonais buvo tremiami į Sibiro kančią.

– Laikui bėgant, kaip istorijos įvykiai pasikartoja. Juk ir dabar Stalinas mažas tauteles pavergia, iš jų didįjį motinėlės Rusijos vainikėlių pina.

– Man rodos, Jonai, kad iš tų Stalino šiaudų nebus grūdų. Kaip Stolypino tautų pavergimo svajonės neišsipildė, taip ir Stalino "vainikėlis", viršum vandens paplaukiojęs, nugrims į dugną. Nuo teroro, žmonių kančių visi žmonijos kraugeriai žūsta, o jų skelbiamų apgavysčių melo burbulai subyra.

– Žiūrėk, Dolinkos link,

atrodo, visai naujas miestas išaugo?

– Kai prieš aštuonerius metus panašiu vagonu pro tą vietą važiuovom, buvo matyti pelkė ir mažas upelis, o dabar jau matome naują miestą Temirtau, kurio visus sunkius statybos darbus atliko drausmės brigadų kaliniai, sustiprintų sargybų prižiūrimi. Pro šali pravažiuojant, teko matyti į darbą vedamas kalinių brigadas: kaliniai melsvais drabužiais vienodai aprengti, prieky kelnėse, krūtinėse ir nugaroje balti dideli numeriai įrašyti. 25-ųjų kalinių brigadą į darbą lydėjo 5 sargybiniai šautuvais ir automatais ginkluoti ir dar vilkinį šunį su savim vedėsi. Teko nugirsti, kad šio miesto statybose dirbo daug lietuvių, net vienas gerai pažįstamas mokytojas iš Jurbarko, gimnazijos vicedirektorius Giedraitis.

– Štai ir Karaganda. Žiūrėk, Benai, kaip miestas padidėjo, į šalis išsiplėtė, daug naujų trobesių pristatyta, tų kaminų kaminėlių, bokštų bokštelių, spygliuotų būdų būdėlių, žiūrėk ir džiau-kis! Turbūt jie čia žemės turtus kasa?

– Kurmiai po žemę landydami taip pat susirenka ten, kur daugiau kirminų randa. Raudonieji Rusijos kurmiai kitaip svetimą žemę knaisioja: jie vietinius kazachus apiplėšė, kalėjimuose, lageriuose išžudė, turtą atėmė ir dabar po jų žemės gelmes rausiasi, žemės turtus – anglį, varį, nikelį, geležies rūdą, druską, žibala, uraną ir kitus žemės turtus grobia.

Štai ir Krasnojarskas

Krasnojarsko stoty iš Stolypino vagono mus greitai išvijo, susodino į juodą mašiną ir atvežė į centrinį Krasnojarsko miesto kalėjimą.

Nors jau daug kartų šiuo juoduoju vežimėliu esu keliavęs ir į lubų rankenas išsikibęs laikiausi, kad ant grindų neparvirsčiau, bet vis dėlto mašinos storos geležinės be langų sienos, stipriai užtrenkiamos ir raktais užrakintos durys ir be suolelio, ant kurio galėtum atsisėsti, ir įkyri tamsa žmogui daro slegiantį įspūdį. Dar visa laimė, kad mašinoj stačių žmonių kaip silkių bačkoje, todėl niekas į šalis nekrypuoja ir negali ant grindų parvirsti. Juodojo krunklio mašina vežioja kalinius ne tam, kad jie važiuodami

žmones pamatyti, bet tam, kad gatvėmis einantys žmonės nepamatytų ir nesuskaičiuotų, kiek milijonų pavergtų žmonių čekistai tais juodaisiais krunkliais vežioja iš vienos Sibiro vietos į kitą.

Su Jonu susiglaudę, į mašinos lubų rankenas išsikibe, laikomės, kad neparvirstumėm. Iš šonų tokių pat žmonių spaudžiami, juntam, kad tamsioje mašinoje Stalino "saulė" kepina, tiesiog dusina. Prakaito lašai per veidą ir per visą kūną ritasi žemyn. Jau ir deguonies pritrūksta, sunku kvėpuoti.

– Jonai, už ką čekistai mus kankina? Nejaugi dar jiems mūsų 10 metų kančios neužtenka?

– Sunku suprasti, kas tam margam pasauly vyksta. Stalinas po Europą siautėja, tokius galingus vokiečius sumalė – Berlyną paėmė, o mūsų mažų žemės vabalėlių bijo, nepasitiki, laisvai pajudėti neleidžia.

– Man rodos, Jonai, šitie žemės vabalėliai – tai pavojingiausi Stalino priešai, apie kuriuos jis dieną ir naktį galvoja, kaip nuo jų greičiau atsikratyti, nes jų milijonai Rusijos žemėje nuo pasaulio akių paslėpti, laukia laisvės kibirkštėlės žybtelėjimo. Šitie milijonai pavergtų Rusijos žemės vabalėlių savo širdyse nešioja nenugalimą laisvės troškimo ginklą, prieš kurį ne vieno tiriono vergija subyrėjo. Tokio pat likimo ir Stalinas susilauks...

Mūsų juodasis krunklys sustojo prie Krasnojarsko kalėjimo vartų ir mums visiems buvo įsakyta greitai bėgti į kalėjimo kiemo aikštelę...

Ką galima būtų papasakoti apie Krasnojarsko

miestą, kurio visai neteko pamatyti. Pirmiausia, žinoma, teko pamatyti Krasnojarsko miesto pažibą – komunistų pastatytą didelį kalėjimą, kurio kieme pamatėme gausybę žmonių, iš kitų lagerių atvežtų, skirstomų grupėmis ir vedamų į kalėjimo kameras.

Tie, kurie buvo lageriuose bausmes atlikę ir siunčiami į Sibiro taigą pasižmonėti, buvo uždaromi į persiuntimo kameras, kuriose ir režimas laisvesnis. Iš jų buvo leidžiama laisvai į kalėjimo kiemą išeiti pasivaikščioti, tyru oru pakvėpuoti.

Su mokytoju Jonu Lukštarapiu po kalėjimo kiemą vaikštinėjant, kalbamės ir žiūrim, ar kartais nesutiksim pažįstamo žmogaus lietuvio. Bet vėl pagalvoji – geriau būtų, kad kuo mažiau čia lietuvių susitiktume. Ši mūro pabaisa – ne lietuviams įruošta. Ir kiti, kaip ir mudu su Jonu, po kalėjimo aikštelę vaikštinėja, taip pat kažko ieško, į būrelius renkasi, pažįstamų teiraujasi.

– Kai aš pažvelgiu, Jonai, į tuos po kiemą krutantičius žmones, man atrodo, kad čia vaikštinėja gyvi numirėliai, nuo čekistinio maro išlikę stipriausi individai, bado kančių stipriai sužalo-ti, bet dar stiprios dvasios. Nors šie žmonės planuojami į Sibiro taigų užkanpius vežti ir ten juos pribaugti, bet jie, atrodo, nenusimena, pasiryžę ir šaltoje taigoje kovoti su giltine.

– Šis kalėjimas, atrodo, dar naujas, kartu su Krasnojarsko miestu pastatytas.

– Komunistai mėgsta pirmiau kalėjimą pastatyti, į jį vergų prigaudyti, kad jų neapmokamu darbu galėtų miestus statyti, kanalus kasti, kelius tiesti. Kiek teko girdėti ir matyti, visi Sibire nauji miestai – kalinių rankomis pastatyti.

– Šitame kalėjime yra daug dirbtuvių, kuriose kaliniai dirba įvairius amati-

ninkų darbus. Šio kalėjimo dirbtuvėse dirba daug lietuvių, ypač mažamečių, nu-teistų už palaikymą ryšių su partizanais. Čia siuvėjų ceche dirba partizanų ryšininkė, buvusi mano mokinė, jurbarkietė Elenutė.

Prieinam prie sustojusių būrely besikalbančių rusų ir užkalbinam:

– Iš kokio Sibiro užkam-pio čia patekote?

– Iš Taišeto lagerio mus čia atvežė.

– Atrodot išvarginti, iškankinti, matyt, Taišetas blogas lageris?

– Taišeto lageris su visais padaliniais yra žiauriausias visoj Sibiro žemėje. Kaliniai, į jį patekę, neturi vilties iš jo gyvi į laisvę grįžti. Žiaurus klimatas, bado kančios, sunkūs miškų kirtimo, kelių tiesimo darbai tūkstančius nekaltų žmonių išžudė.

– Ar kartais neteko lietuvių Taišeto lageryje susitik-ti?

– 1941 metų pabaigoje daug lietuvių į Taišeto lagė-rį atvežė, bet mažai kas iš jų gyvas išliko. Intelligentus žmones, buvusius Lietuvos pareigūnus: ministrus, profesorus, mokytojus ir kitus lietuvius ne tik sunkios darbo sąlygos, bet ir maisto trūkumas, dezinterijos epidemija beveik visus nuskynė.

– Kaip jums pasisekė Taišeto lageriuose gyviems išlikti?

– Per pažintis pasisekdavo nuo fizinių darbų pasprukti. Daugiausia prisi-taikydavom kontorose, sandėliuose, brigadose techni-nius darbus dirbti.

– Pastebėjom, kad po kalėjimo aikštelę tarp žmonių sukinėjasi žmonių pirkliai ir šnekina Krasnojarske pasi-likti.

– Jie ieško specialistų buhalterių ir statybininkų, bet etapininkai jiems palie-ka tik tuos, kurie nenumaty-ti vežti į tolimąją Šiaurę.

(Bus daugiau)

Clevelando metinis ateitininkų susirinkimas įvyko spalio 31 d. Dievo Motinos lietuvių parapijoj. Po susirinkimo P. Razgaitis kalbėjo apie jo įspūdžius lankant Lietuvą. V. Bacevičiaus nuotr.

APIE PAVARDES

Vladas Vijeika

Net ir tie, kurie nei "Dirvos" nei kitų laikraščių nekaito, žino, kad vardą žmogus (jeigu vadinti tą besispardantį menkutį sutvėrimą žmogum) gauna per krikštą. Nors ir kažin kaip vaikinai rėkia ir spardosi jam prisegamas vardas, kurį tėvai kūmams įsakmiai nurodė. Gali atsitikti, kad kūmai per daug paėmę "ant drąsos" iššveleldžiuoja ne tą vardą. O grįžę iš bažnyčios net neatsimena, kuriuo vardu naujasis šeimos pilietis pakrikštytas. Bet tai labai reti atsitikimai ir iš to istorijų neverta daryti. Svarbiau buvo, kaip tas neaiškus sutvėrimas išaugs. Kiek rykščių reikės sulaužyti, kad iš jo bent ką padarytum. Čia buvo tikrai neįmanoma apsestis. Kūmai šioje, kad ir svarbioje procedūroje, nedalyvavo. Jų pareiga buvo nuvežti į bažnyčią, grįžtant atgal neįkristi į griovį ir nesumaitoti naujagimio. Tai ir viskas.

Tad apie vardus neįdomu kalbėti. Daug svarbiau ir istoriškai vertingiau pakalbėti ir pasvarstyti apie pavardes. Ilgainiui, kada priaugo labai daug žmonių, sunku buvo besurasti jiems

vardų, kad juos atskirus, Bernams tiesiog prapultis. Reikia kurį gerai apakėti, ko jis prie nesavų mergų lenda. O kurį? Baisi maišatis. Tad tam palengvinti buvo sugalvotos pavardės. Čia labai taiklus lietuviškas žodis. Seka po vardo. Taigi imta atskirinti. Mokslininkai, kurie dėl to suka galvas, sako, kad pavardės buvo priskiriamos pagal vietovę. Gyveni aukštesnėje vietoje, tu Aukštuolis. Gyveni prie balos, tu Pabalys. Pastebėkite. Nėra nei Peklorių nei Velnėnų. Kas norės tokią pavardę turėti. Na, kartais apie tą ar aną pasakydavo: "Tas velnio neštas ir pamestas". Bet velniškos pavardės neprisegė. Koks malonumas savo kaime velnionišką tipą turėti. Tai tiek apie vietoves.

Kita labai paranki pavardžių sritis buvo užsiėmimas. Jeigu tu kalvis, tai tu Kavolis. Jeigu tu šiaučius, tai tu Šiaučiulis. Labai patogu. Niekas neis pas Kavolį batų, o pas Šiaučiulį arklio kaustyti. Žinau vieną atsitikimą, kada žmogelis gavo pavardę visai iš kitų šaltinių. Buvo vadinamas Rataliu. O vadinamas todėl,

kad iš miestelio grįžęs gero-kai pasilinksminęs, uždainuodavo: "ratalia, tralialia" Tad niekas nežinojo jo tikros pavardės. Nebent biurokratai valsčiaus raštinėje. Buvo ir kitokių atsitikimų pavardžių frontuose. Štai toks, kuris labai išdidžiai, kaip gaidys vaikščiojo ir rytais dainuodavo, tas gavo Gaidžiūno pavardę.

Kadangi čia gana išsamiai studijavau pavardžių klausimą, tad pravartu ir mano pavardę panagrinėti. Gal net archeologiniais daviniais pasiremiant. To nereikia. Vladas Andriukaitis savo knygoje "Audra Žemaičiuose" labai vaizdžiai aprašo žemaičių kunigaikštį (Vytauto laikais) Vijeiką. Neiškenčiu nepacitavęs kaip Andriukaitis pavaizdavo kunigaikštį Vijeiką. Randu labai daug panašumo. "Platus kampuotas Vijeikos veidas, šalčio įraudintas, apšerkšnojusiais ūsais ir gauruotais antakiais, buvo ramus, lyg sustingęs, nors giliai įkritusios jo akys greitos, kaip žaibai." Ir tas mano protėvis paėmė Veliuonos pilį. Vytautas įvertino Vijeiką, (kad taip dabar būčiau įvertintas). Štai kaip aprašyta. "Vytautas paspaudė žirgą. Prijojęs prie pat Vijeikos, dešinės rankos pirštų galais palietė

savo kunigaikščio kalavijo rankeną. Po to prispaudė tą ranką prie širdies ir tarė: Garbingasis kunigaikšti. Prižadau tau: ligi sužels kitais metais rugiai laukuose, nebus Žemaičiuose nei vieno kryžiuočio!"

Tai va, koks buvo mano protėvis. Dabar koks nors abejojantis norės paklausti: O kaip atsirado ta pavardė? Ogi štai, kaip. Kunigaikštis Vijeika buvo labai narsus. Tas jau buvo pasakyta. Kryžiuočius ir kitus nenaudėlius vaikė kaip padūkęs. Kai grįždavo priešą nuvijęs, jo klausdavo? Vijeik? ką? Taip ir atsirado ta pavardė. Istorijos ūkanose išnyko kodėl iš Vijeika tapo Vijeikis ir ko nusikraustė į Aukštaitiją. Galima spėti, kad pritrūko su kuo muštis Žemaitijoje, tad persikėlė į Aukštaitiją. O aukštaičiams turbūt geriau patiko galūnė is. Protėvio nebūta atkaklaus. Su priešais muškis, o su sa-

vais taikinkis.

Dabar, eidamas Marquette parko Chicagos gatve ir tikėdamasis užpuolimo prisimenu savo prosenelį. Gal reikėtų nešiotis kalaviją, kaip jis. O gal užtektų rūstaus žvilgsnio. O gal kraustytis kur kitur, kaip padarė mano prosenelis. Bet, kad būtų aiškiau, skaitytojams parodau ir savo herbą...

Istorinis popiežiaus vizitas Lietuvoje!

Aukštos kokybės, dviejų su puse valandų ilgumo spalvotą vaizdajuostę (VHS) dabar galite užsisakyti pas International Historic Films, Inc., skambinant tel. 312-927-2900, arba raštu į 3533 S. Archer Ave., Chicago, IL 60609. Kaina tik \$19.95 ir \$4.50 už persiuntimą. Mes priimame čekius ir Visa / Mastercard kredito korteles.

Sav. Petras Bernotas.

Pigios Kelionės į Baltijos Kraštus

TAUPLYK LAIKĄ . . . Su vieninteliu tiesioginiu skrydžiu nuo New Yorko Kennedy Airport iki Rigos Latvijoje. American Trans Air yra greičiausias kelias į Baltijos kraštus.

TAUPLYK PINIGUS . . . Palygink ir tauptyk su American Trans Air. Todėl kad Jūs nusipelnėt gerą patarnavimą, ir pigiausią kainą!

TAUPLYK NEPATOGUMUS . . . Su American Trans Air patarnavimais į Baltijos kraštus nėra jokio rūpesčio ar suspėsit į sekantį lėktuvą nes čia yra tiesioginis skrydis. NĖRA persėdimų. NĖRA laiko gaišimo. NĖRA bėdų!

Riga, Latvija	Skrydžio kaina
Spalio 1 iki spalio 31	US \$405
Lapkričio 1 iki gruodžio 31	US \$340

Ar Jūs skrendat darbo reikalais, ar pasimatyti su artimaisiais, Jūs norit ten nukeliauti ko greičiau. Nenorit persėsti, ar išleisti daug pinigų. American Trans Air's Tiesioginė Kelionė iš New Yorko iki Baltijos kraštų yra patogi, pigi ir paprasta. Argi ne taip Jūs visada ir norėjot keliauti? Paskambinkit American Trans Air arba savo Kelionių Agentui šiandien!

AMERICAN TRANS AIR

Užtikrinti keliones skambinkite 1-800-382-5892 arba savo kelionių agentui.

\$
340
nuo

Kelionė į vieną pusę perkant ten ir atgal

Kelionė į vieną pusę perkant ten ir atgal. Bilietus reikia įsigyti mažiausiai 21 dieną prieš išskrendant. Lėktuvai kursuoja tik savaitės dienomis, ne savaitgaliais. \$16 išvykimo mokesčiai. Muitas ir imigracijos mokesčiai į kainą neįskaityti. Taip pat, bilietą perkant, reikia sumokėti \$10 opsaugai, \$3 patarnavimams, ir \$1.45 agrikultūrai.

So., Boston

KALBĖJO VYTAUTAS ABRAITIS

Nuotrauka iš Bostono Tautinės Sąjungos skyriaus narių susirinkimo, įvykusio 1993 m. spalio 24 d. Stovi iš kairės: Juozas Rentelis – skyriaus pirmininkas, Birutė Banaitienė – išdininkė, Vytautas Abraitis – paskaitai atvykęs iš Floridos, prof. S. Goštautas ir inž. Romualdas Veitas – vicepirmininkas, Sėdi: Petras Viščinis ir inž. Brutenis Veitas.

Tautinės Sąjungos Bostono skyrius kasmet į savo narių susirinkimus pakviečia žymiuosius sąjungos veikėjus ar besilankančius tautinės minties svečius iš Lietuvos. Taip pernai aktualiais Lietuvos reikalais kalbėjo sąjungos centro valdybos pirmininkas Dr. Leonas Kriaučiūnas iš Chicago, o šiemet į skyriaus narių susirinkimą spalio 24 d. buvo pakviestas sąjungos garbės narys Vytautas Abraitis iš Floridos.

Tame susirinkime išklausyti skyriaus pirmininko Juozo Rentelio ir išdininkės Birutės Banaitienės pranešimai, apsvarstyti kiti aktualūs reikalai. Iš paskutinių svarbesnių skyriaus darbų pažymėtini garbės nario rašytojo Stasio Santvaro mirties dviejų metų sukakties minėjimas per Laisvės Varpo radijo programą, kultūrinis subatvakaris, kuriame savo poeziją skaitė poetas Sigitas Perulskis, o filmų režisierius Vytautas

Landsbergis demonstravo tris savo filmus. (abu iš Lietuvos). Per Laisvės Varpą paminėta Tautos šventė – Rugsėjo 8-jį.

Svečias Vytautas Abraitis savo platokoje ir išsamioje kalboje išryškino Tautinės sąjungos veiklos principus, iškėlė jos atliktus darbus, nagrinėjo santykius su dabartine Lietuvos tautininkų sąjunga. Jis ypatingą dėmesį kreipė į sąjungos atliktą ir atliekamą darbą spaudos srityje. Leidžiamas savaitraštis "Dirva" ir žurnalas "Naujoji viltis" tebevaro plačią vagą mūsų išeivijos visuomeniniame ir kultūriname gyvenime, o išleidimas tokių kapitalinių veikalų, kaip Antano Smetonos biografija, "Prezidentinė ir šeiminė Lietuva", "Lithuania 700 years" ir kiti turi di-

ŽURNALISTAS VLADAS BUTĖNAS, talkino Dirvai rašydamas apžvalgą "Europoje ir Pasaulyje" skyriuje. Nuo liepos 1 d. jis gydėsi, buvo operuojamas ir jo raštai Dirvoje nutilo.

Kaip mums pranešta Vladas lapkričio 7 d. 9:30 val. mirė Community, Oak Lawn, Ill. ligoninėje.

Tikimės, kad Chicagoje ir apylinkėje gyvenantieji jį rėmė ir lankė, apie jo ligą ir mirtį plačiau parašys.

APIE REZISTENCIJĄ LIETUVOJE

Vasarą lankydamasis Lietuvoje, dabar leidžiamos rezistencinės spaudos platinimo tikslu, į Ameriką išsiunčiau ribotą egzempliorių skaičių naujai išleisto

delės išliekamosios vertės, kuria reikėtų sudominti dabartinę Lietuvos jaunąją kartą.

Atskirą aktualią problemą sudaro Tautinės sąjungos skyrių darbo plėtimas, narių papildymas vidurinio- sios ir jaunosios kartos atstovais. Šiuo požiūriu Bostono skyrius gali būti pavyzdžiu kitiems.

Po pranešimo buvo eilė paklausimų, ypač dabartiniiais Lietuvos reikalais. Į visus klausimus svečias atsakė motyvuotai ir įtikinančiai. Vėliau platūs pašnekesiai vyko dar prie kavutės ir užkandžių.

Reportažą iš įvykusio susirinkimo su ištraukomis iš Vytauto Abraičio pranešimo perdavė spalio 31 d. laidoje Laisvės Varpas.

P.V.

"Laisvės kovų archyvo" (Nr. 7). Po keturių mėnesių kelionės paštu, leidinys pagaliau pasiekė Ameriką.

Leidinyje įdomus, ilustruotas, talpina įvairius dokumentus, atsiminimus, liudijimus, sovietinių archyvų medžiagą. Apie leidinį bus straipsnis DIRVOJE.

Norintieji šį 224 psl. leidinį įsigyti siunčia \$6.00 čekį: Antanas Dundzila, 7621 Tremayne Place, #202, McLean VA, 22102. Leidinys siūlomas ne verslo, bet paramos Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungai tikslu.

"SVEIKATA"

Tai vienintelis sveikatos mokymo žurnalas Lietuvoje. Jame rašo žymiausi Lietuvos medikai. Pagrindinė tematika: kaip apsisaugoti nuo ligų, kaip elgtis susirgus, kaip gydytis prieš kreipiantis į gydytoją. Spausdinami ir pasaulio lietuvių – gydytojų straipsniai.

Žurnalo kaina užsienyje – 30 dol. metams, 15 dol. pusmečiui. Užsisakykite "SVEIKATOS" žurnalą! Jame ne tik rasite naudingų žinių. Žurnalas bus Jūsų svečias iš Lietuvos.

312 – 778 – 7500

Rolandas Bartašiūnas
5620 S. Claremont Ave.
Chicago, IL 60636

PARENGIMAI

1993 M.

• LAPKRIČIO 20 d. LKVS-gos "RAMOVĖ" Clevelando skyrius rengia Lietuvos Kariuomenės šventės minėjimą Lietuvių Namuose – Clevelande.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios. Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES

available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPEpassports • visas
prepaid ticketsSERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

SEPTYNIASDEŠIMT PENKTAS LIETUVOS KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS – ĖALIUS

Įvyks lapkričio 20 d., šeštadienį, 7 val. vakaro, Lietuvių Namų auditorijoje.

Programoje: Minėjimo atidarymas – skyriaus pirm. Vytautas Januškis. Kariuomenės šventės proga žodį tars Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos kleb. kun. G. Kijauskas, S.J.

Balio Augino knygos "METAFORŲ SMUIKAS" pristatymas. Knygą pristatys rašytojas Vacys Kavaliūnas

Meninę dalį atliks solistė Virginija Bruožytė-Muliolienė.

Po to vaišės, loterija ir šokiai, grojant PETRŪNO orkestrui.

Įėjimas 20 dol. asmeniui. Vietas rezervuoti ar status sudaryti prašom skambinti skyr. kasininkui Vincui Čečiui telf. 486-9944.

Clevelando ir apylinkės lietuviai maloniai kviečiami minėjime dalyvauti.

Rengia Clevelando ramovėnai

KALĖDINIAI SIUNTINIAI IR TRANSPAK

Talpintuvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę. Skubiems siuntiniams – AIR CARGO
Pinigai pervedami doleriais..

ŠVENTINIAI ŽIEMOS SIUNTINIAI:

\$39 – aspirino 250 tbl., multivitaminų 250 tbl., tirpi kava, malta kava, tirpi arbata "Citron", kakava, apelsinų koncentratas, valiai, aliejus, mėsos konservai.

Viskas užsienietiška

\$ 98

Dešra 1.5 kg
Margarinas 1 kg
Tirpi kava 200 g
Kakava 400 g
Majonezas 0.5 kg

Mėsos konservai 3 dėž.
Aliejus 3 ltr.
Valiai 3pok.
Ryziai 2.5 kg
Konservuota silkė 0.5 kg

Sprotai 3 dėž.
Olandiškas sūris 1.5 kg
Malta kava 300 g
Makaronai 2.5 kg
Aspirinas 250 tbl.

Apelsinų koncentr. 1.5 ltr
Riešutai 1 kg.
Cukrus 4.5 kg
Džiov. abrikosai 1 kg
Multivitaminai 250 tbl.

Viskas užsienietiška 55 svarai = 25 kg

• Dešros lietuviškos, aukščiausios kokybės

\$ 75 įvairaus maisto be mėsos.

Prie visų maisto siuntinių galite užsakyti didesnę kiekį aspirino ir vitaminų.

Siųskite per seniausią persiuntimo į Lietuvą įstaigą

TRANSPAK RŪTA DEGUTIENĖ

216 **943-4662**

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Chicago tel. 312 436-7772 • 2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629

CLEVELANDE ir apylinkėse

SUEINA SEPTYNIASDEŠIMTS PENKERI METAI NUO LIETUVOS KARIUOMENĖS ATSIKŪRIMO

Lietuvos karių veteranų sąjunga Ramovė Lietuvoje, ruošiasi iškilmingai paminėti tą Lietuvos kariuomenės atsikūrimo sukaktį.

Clevelando ramovėnai kiekvienais metais suruošdavo kariuomenės šventės minėjimus – balius, kur Clevelando lietuvių buvo mėgiami ir gausiai lankomi. Šiais metais kariuomenės šventės septyniasdešimts penktas minėjimas – balius įvyks lapkričio 20 dieną, 7 v. vakaro Lietuvių namų salėje.

Vytautas Januškis, kariuomenės šventės proga žodį tars Dievo Motinos parapijos kleb. kun. G. Kijauskas S.J., Balio Augino "Metaforų Smuikas" knygos pristatymą atliks rašytojas V. Kavaliūnas, meninę dalį solistė Virginija Bruožytė – Mulio-lienė. Po to vaisės, loterija ir šokiai grojant Petruno orkestrui.

Įėjimas 20 dol. asmeniui. Vietas rezervuoti ar stalus sudaryti prašom skambinti skyriaus kasininkui Vincui Čečiui tel. 486-9944

E. Prancus

PENSININKŲ KLUBO SURUOŠTI PADĖKOS

ėjo sėkmingai.

Dalyvių skaičius (nariai ir svečiai) 121 buvo vienas iš didžiausių klubo istorijoje.

Svečių tarpe buvo klebonas G. Kijauskas, Dirvos redaktorius B. Gaidžiūnas ir Tėvynės garsų vedėja A. Stempuzienė su viešnia iš Lietuvos.

Pirmininkas J. Malskis, pradėdamas suėjimą perskaitė B. Gaidžiūno šventei pritaikytą eilėraštį, o klebo-

nas savo trumpame žodyje iškėlė padėkos šventės reikšmę.

Klubo šeimyna padidėjo 14 narių, kurie įsijungė į pensininkų klubo gretas.

Kalėdinis ir paskutinis

šių metų suėjimas bus gruodžio mėnesio 2 d. Lietuvių namuose.

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

Patarnavimas Jūsų elegantiškam stiliui...

Normandy Party Center

Leiskite mūsų kulinarijos specialistams sukurti puikų vestuvinį balių ar kitokios paskirties vaišes

585-5850

Skambinkite nemokamai paragauti mūsų maistą!

30310 Palisades Pkwy.

Wickliffe, OH 44092

Pilnas patarnavimas mūsų salėje arba pristatoma į kitas vietas

MŪSŲ ATSTOVAS CLEVELANDE:
639 East 185th Str., Cleveland, OH, 44119

Telefonas: (216) 481-0011

DARBO LAIKAS:

Antr.- Penkt. 9-5; Šeštad. 9-2

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street * Cleveland, OH 44119

481-6677

DARBO VALANDOS

antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *
penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *
sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *
* Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

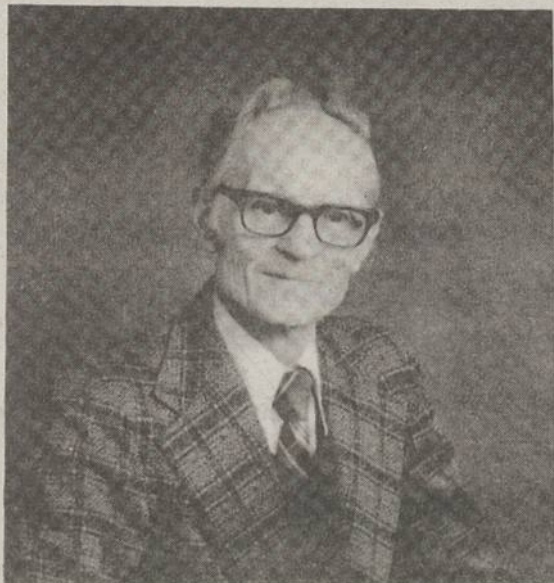
18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

A.A. KAZIMIERAS POCIUS

(1916 rugsėjo 16 – 1993 spalio 2)

Labai dažnai tik mirtis priverčia mus susimąstyti, kiek mes netekome, vienam iš mūsų pasitraukus iš gyvųjų tarpo.

Šviesios atminties Kazimieras Pocius yra ryškus to pavyzdys. Jis kiek galėdamas judėjo, rūpinosi ir dirbo mūsų lietuviškame gyvenime tiek bendra apimtimi, tiek savo gyvenamose vietovėse – anksčiau East Chicagoje, vėliau Beverly Shores. Ir atrodė jį taip bus dar ilgai, ilgai. Bet deja.

Kazimieras Pocius gimė 1916 m. rugsėjo mėn. 16 d. Gailaičiuose, Kelmės vals., Šiaulių apskr., skaitlingoje pasiturinčio ūkininko šeimoje. Baigęs Aukštesniąją technikos mokyklą. Kaune ir tik pradėjęs dirbti, 1941 m., išvežus visą jo skaitlingą šeimą į Sibirą, jis turėjo grįžti į tėviškę tvarkyti ūkio. Bet raudoniesiems okupantams vėl artėjant prie Lietuvos, kaip ir daugelis mūsų, pasitraukė į Vokietiją, o 1950 m. atvyko į Ameriką.

Apsigyvenęs East Chicagoje, Kazimieras aktyviai įsitraukė į lietuvišką visuomeninį darbą. Jis buvo vienas iš Amerikos Lietuvių

Tautinės sąjungos East Chicago skyriaus steigėjų ir ilgametis to skyriaus valdybos pirmininkas. Kaip kontraktorius, kartu su savo skyriaus bendradarbiais, įvykdė originalų sumanymą, pastatė talkos būdų gyvenamąjį namą, jį pardavė ir iš gauto pelno finansavo skyriaus nuožiūra lietuviškuosius poreikius.

Gyvendamas East Chicagoje, buvo Lietuvių Bendruomenės, Alto, ir lietuviškosios parapijos aktyvus narys.

1963-64 m. Amerikos Lietuvių Tautinei sąjungai leidžiant Merkelio parašytą Antano Smetonos biografiją, Kazimieras talkino sąjungos valdybai finansais ir tą knygą platino.

Keturias kadencijas Kazimieras buvo Vilties draugijos pirmininku ir daugelį metų valdybos nariu, ypač rūpinęsis Dirva 1975 m., sudėgus Dirvos pastatui.

Persikėlus iš East Chicago į Beverly Shores, Kazimieras neužilgo buvo išrinktas Beverly Shores Balfos skyriaus pirmininku. Daug gegužinių Pocių sodyboje buvo suruošta Dirvai,

Balfui ir Tautinei sąjungai paremti. Kazimieras aktyvus ir Beverly Shores lietuvių klubo narys.

1967 m. Kazimieras Pocius įsijungė į Lietuvių tautinių namų Chicagoje veiklą. Jis savo įnašu – tūkstantininkas, buvo tų namų ilgametis direktorius. Dar šių metų rugpjūčio mėn. kartu važiuojame į tų namų direktorių tarybos posėdį. Jo jėgos jau silpnėjo, bet savo dvasia ir mintimis buvo pozityvus ir tvirtas.

Kazimieras Pocius buvo ir geras kaimynas, pagelbėdavo kiekvienam kiek išgalėdamas. Jis buvo kartais plataus mosto, geros širdies ir neuždaro būdo. Mėgo pabendrauti su visais, pats būdamas tautinės minties vyras, buvo tolerantiškas kitų pažiūrų bičiuliams.

Kazimieras Pocius 1993 m. spalio 6 d. buvo pašarvotas Carlisle koplyčioje, 613 Washington St., Michigan City, Ind. Tos dienos 5 val. v. įvyko atsisveikinimas. Jį pradėjo malda ir trumpu žodžiu prel. Ignas Urbonas. Po maldos atsisveikinimo cereminiją toliau vedė Jonas Jurkūnas.

Trumpai apžvelgęs Kazimiero nueitą gyvenimo kelią ir nuveiktus darbus, jis Chicago Lietuvių tautinių namų vardu atsisveikino su velioniu ir pareiškė užuojautą jo šeimai.

Apie Kazimiero Pociaus nuopelnus lietuvių organizacijoms kalbėjo ir tų organizacijų vardu užuojautas šeimai pareiškė:

Balfo – valdybos pirmininkė Marija Rudienė.

Lietuvių bendruomenės Tarybos ir East Chicago apylinkės – Birutė Vilutienė.

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos East Chicago skyriaus – Jonas Rinkūnas.

Balfo Beverly Shores skyriaus – Jonas Kavaliūnas.

Draugų ir bendradarbių – Vytautas Gedgaudas.

Amerikos Lietuvių Vyčių – Algirdas Brazis.

Porter County – county assesor Tim McCarty.

Beverly Shores lietuvių klubo – Vytautas Peseckas.

Šeimos vardu atsisveikinimo žodį pasakė Kazimiero sūnus Kęstutis.

Spalio mėn. 7 d. 10 val. ryto velionis Kazimieras Pocius atvežtas į Beverly Shores šv. Onos bažnyčią. Prel. Ignas Urbonas atlaikė šv. mišias ir pasakė pamokslą, pabrėždamas Kazimiero nuopelnus kaip žmogaus ir lietuvio. Po pamaldų buvo palydėtas į šv. Kazimiero kapines Chicagoje. Čia po sukalbėtų maldų prie karsto, paskutinius atsisveikinimus Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos vardu pasakė Petras Buchas, Vilties valdyvos vardu Matilda Marcinkienė ir East Chicagoje buvusių bendradarbių vardu Antanas Juodvalkis.

Taip, draugų ir artimųjų palydėtas, į amžinąjį poilsį iškeliavo Kazimieras Pocius, tiek daug rūpinęsis

TRUMPAI...

DIRVA PADĖKOS SAVAITĖJE ATOSTOGAUS

Dirva šiais metais atostogavo tik vieną savaitę, bet buvome sutarę, kad antrą savaitę atostogaus Padėkos savaitėje. Ir toji savaitė jau čia pat. Taigi primename, kad gruodžio 2 d. savaitėje Dirvos nebus.

*** LIETUVOS TAUTININKŲ VEIKLAI PLĖSTI VAJAUS KOMITETĄ SUDARO:** pirm. Irena Kriaučiūnienė, išd. Oskaras Kremeris, sekr. Dana Bazienė ir spaudai Juozas Žygas.

mūsų tautinės minties organizacijų, šalpos ir spaudos reikalais. Liko nuliūdę žmona Elenutė ir sūnus Kęstutis su šeima.

Jonas Jurkūnas

Šeima ir artimieji prie a.a. Kazimiero Pociaus karsto šv. Kazimiero kapinėse.

A. A.

MEČIUI BANKAUSKUI

mirus, jo žmonai ir dukrai, Juozui Žvyniui ir Petriui Griganavičiui su šeimomis bei jų draugus nuoširdžiai užjaučiame.

Korpl! Neo Lithuania
St. Petersburgo Beach Floridos
Padalinio Valdyba ir nariai

Pranešame draugams ir pažįstamiems, kad 1993 m. spalio mėn. 25 d. mirė ENGELBERTAS ("Bitė") DAPKUS. Jis buvęs clevelandientis, bet paskutiniu laiku gyveno Los Angeles mieste, Calif.

Liūdinti žmona REGINA
ir giminaitis Leonas